

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

ATZINUMS **pārbaudes lietā Nr. 2022-19-27M, 22F** Rīgā

23.11.2023.

Nr. 6-6/36

Vides aizsardzības klubs
Zemgales reģionālā nodaļa
v.lukjanovs@inbox.lv

AS "Latvijas valsts meži"
lvm@lvm.lv

Zemkopības ministrija
pasts@zm.gov.lv

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības
ministrija
pasts@varam.gov.lv

Par vides informācijas sniegšanu

Tiesībsargs ir izskatījis pārbaudes lietu Nr. 2022-19-27M,22F, kas ierosināta pamatojoties uz biedrības "Vides aizsardzības klubs" Zemgales nodaļas vadītāja Valda Lukjanova (turpmāk - Iesniedzējs) iesniegumu^[1] par iespējamu labas pārvaldības principa pārkāpumu akciju sabiedrības "Latvijas valsts meži" (turpmāk – LVM) rīcībā, nesniedzot ar vidi saistītu informāciju.

Izskatījis pārbaudes lietu, pieprasot un saņemot informāciju no atbildīgajām institūcijām, tiesībsargs sniedz atzinumu, norādot sekojošo.

^[1]Biedrības "Vides aizsardzības klubs" Zemgales nodaļas vadītāja Valda Lukjanova 2021.gada 1.decembra iesniegums Nr. 2.1.5.1-38 "Iesniegums par AS "Latvijas valsts meži" Zemgales reģiona (LVM ZR) meža apsaimniekošanas vadītāja Jāņa Zitāna labas pārvaldības principa un sabiedrības tiesībām dzīvot labvēlīgā vidē pārkāpumu", kas saņemts Tiesībsarga birojā 2021.gada 2.decembrī un reģistrēts ar Nr.1792. 2022.gada 18.oktobrī tiesībsargs no Iesniedzēja ar tā 2022.gada 18.oktobra iesniegumu ar Nr. 2.1.5.1-44 "Par jaunu dokumentu pievienošanu pārbaudes lietai Nr.2022-19-27M-22F" ar pielikumiem ir saņēmis pārbaudes lietā papildus informāciju.

Faktiskie apstākļi

1. Iesniedzējs norāda, ka ir lūdzis AS “Latvijas valsts meži” (turpmāk - LVM) Zemgales reģiona Meža apsaimniekošanas plānošanas vadītājam sniegt informāciju par konkrētām 2022.gadā un 2023.gadā plānotajām galvenās izmantošanas cirmām Vilku kalna – Krievkalna meža masīvā - par to, kur un kādā platībā ir plānotas galvenās izmantošanas cirtes, kādā platībā no tām ir paredzētas kailcirtes, norādot, vai un cik lielā platībā šajās cirmās tiks skarti un iznīcināti Eiropas Savienības (turpmāk – ES) nozīmes īpaši aizsargājami meža biotopi.

Iesniedzējs norāda, ka LVM Zemgales reģiona Meža apsaimniekošanas plānošanas vadītājs atbilžu pēc būtības uz Iesniedzēja iesniegumiem nesniegšanu pamatojot ar informācijas ierobežotas pieejamības statusu un ka “visa publiski pieejamā informācija atrodama LVM mājaslapā.

Vienlaikus konstatējams, ka iesnieguma pielikumos esošajās LVM atbildēs Iesniedzējam norādīts par iespēju runāt klātienē par meža apsaimniekošanas plānošanas un cirsmu gatavošanas principiem, apskatot atsevišķus objektus dabā.¹

Iesniedzējs nepiekrīt, ka informācija par cirsmu platībām, kurās ir ES nozīmes aizsargājami biotopi, ir klasificējama kā ierobežotas pieejamības informācija, jo “sabiedrībai ir tiesības zināt, kā tiek apsaimniekots tās publiskais īpašums, sevišķi, jau šajā gadījumā, kad runa iet par sabiedrībai īpaši nozīmīgu teritoriju.”²

Iesniedzējs norāda, ka nav pieņemama LVM praktizētā ES nozīmes aizsargājamo biotopu un tiem ekvivalentu nacionāli noteikto īpaši aizsargājamo meža biotopu veidu iznīcināšana, nocērtot tos kailcirtē, pretēji Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 115.pantam, Eiropas Padomes 1992.gada 21.maija direktīvas 92/43/EK par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību (turpmāk – Biotopu direktīva) 2.panta 2.pantam, Sugu un biotopu aizsardzības likuma 7.panta 3.punktam, 9.panta 1.punktam un Ministru kabineta 2020.gada 13.augusta rīkojuma Nr.435 “Par koku ciršanas maksimāli pieļaujamo apjomu 2021.–2025. gadam”³ (turpmāk – Rīkojums) projekta sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojumā (anotācija) (turpmāk – Rīkojuma Anotācija) norādītajām, ka “līdz Ministru kabineta 2015. gada 3. novembra sēdes protokollēmuma “Informatīvais ziņojums “Par pasākumiem aizsargājamo biotopu izplatības un kvalitātes apzināšanai” (Dabas skaitīšana) 5. punktā paredzētā informatīvā ziņojuma izskatīšanai netiek paredzētas cirsmas platībās, kas atzītas par ES nozīmes aizsargājamiem biotopiem.” Vienlaikus iesniegumā un tam pievienoto dokumentu kopijās sniegta norāde, ka Dabas aizsardzības pārvalde nesaņemot informāciju par īpaši aizsargājamiem biotopiem LVM valdījumā esošajos mežos, kurus ir plānots cirst vai kuri ir nocirsti.

Iesniedzējs lūdz “izskatīt mūsu iesniegumu pēc būtības, kā arī aizstāvēt sabiedrības kā kopuma, tā arī katras personas kā indivīda sociālās un ekonomiskās tiesības, ievērojot likuma burtu un garu”, jo Iesniedzējam kā nevalstiskai organizācijai, kas aizstāv sabiedrības intereses vides aizsardzības jomā, tiek liegts saņemt atbildes uz iesniegumiem par plānotajām meža cirmām.

¹ Iesniedzēja iesnieguma pielikumos pievienotā AS “Latvijas valsts meži” atbilde “Par atbildi uz VAK Zemgales nodaļas vēstuli Nr.2.1.5.1-34”

² “Vides aizsardzības klubs” Zemgales nodaļas vadītāja Valda Lukjanova 2021.gada 1.decembra iesniegums Nr. 2.1.5.1-38 “Iesniegums par AS “Latvijas valsts meži” Zemgales reģiona (LVM ZR) meža apsaimniekošanas vadītāja labas pārvaldības principu un sabiedrības tiesībām dzīvot labvēlīgā vidē pārkāpumu”

³ <https://likumi.lv/ta/id/316761-par-koku-ciršanas-maksimali-pielaujamo-apjomu-2021-2025-nbsp-gadam>

2. LVM Zemgales reģions Iesniedzējam ir norādījis, ka no tā saņemtos iesniegumus ir vērtējis pēc būtības, un atbilžu kopijās, ko Iesniedzējs iesniedzis pārbaudes lietas materiālos, paskaidrots sekojošais.

2.1. LVM sniedzot sabiedrībai brīvu pieeju aktuālai informācijai par meža apsaimniekošanas mērķiem katrā meža nogabalā, arī individuāli plānojamā teritorijā Vilku kalna – Krievkalnu mežā. Meža apsaimniekošanas plāna publiskajā daļā var iepazīties ar visiem meža apsaimniekošanas mērķiem un to apsaimniekošanas nosacījumiem⁴. Visas apsaimniekošanas darbības tiek plānotas atbilstoši konkrētajam mežaudzes apsaimniekošanas mērķim un definētajiem nosacījumiem. Nosacījumi cirsmu izvietošanai un gatavošanai Vilku kalna – Krievkalnu teritorijā ir aprakstīti individuālajā meža apsaimniekošanas plānā 2020.-2029.gadam⁵. Saskaņā ar šiem nosacījumiem tiek izvērtēta katra cirsmas dabā, izvērtējot konkrētos vietas apstākļus.

Atbilstoši izvērtējumam 2022.gadā ir ieplānotas kailcirtes aptuveni 28 ha platībā, kuru faktiskais izstrādes apjoms var mainīties dažādu faktoru ietekmē, ar vidējo cirsmas platību 1.4 ha.

Atbilstoši Vilku kalna - Krievkalnu teritorijas individuālā meža apsaimniekošanas plāna nosacījumiem 2023.gadā ieplānotas 28 ha kailcirtes, ar vidējo platību 1.7 ha. Lēmumi par cirtes veidu tiek pieņemti, izvērtējot katras konkrētās vietas apstākļus dabā (piem., koku sugu sastāvs, vecumstruktūra, hidroloģiskie apstākļi, u.c.), lai nodrošinātu kvalitatīvu meža atjaunošanu, t.sk., veicinātu jaunā meža spēju intensīvi piesaistīt CO₂.

2.2. Lai detalizētāk iepazītos ar cirsmu sagatavošanu, LVM Zemgales reģiona meža apsaimniekošanas vadītājs ir aicinājis Iesniedzēju ar viņu sazināties, lai vienotos par tikšanos dabā neskaidro jautājumu pārrunāšanai par meža apsaimniekošanas plānošanas un cirsmu gatavošanas principiem, apskatot atsevišķus objektus dabā.

2.3. Konkrētas cirsmas adreses trešajām pusēm LVM Zemgales reģions norādījis, ka nesniegs, jo informācija par plānotajām cirmām ir ierobežotas pieejamības informācija, t.sk., informācija ar nogabalu numuriem un platībām, un visa publiski pieejamā informācija atrodama LVM mājaslapā.

2.4. LVM Zemgales reģions ES nozīmes biotopu apsaimniekošanu, Latvijas īpaši aizsargājamo biotopu un citu dabas vērtību apsaimniekošanu, kā arī datu apmaiņu ar valsts kompetentajām iestādēm veic saskaņā ar spēkā esošo normatīvo aktu prasībām visā apsaimniekojamā teritorijā, t.sk. individuāli plānojamās un dabas vērtību koncentrācijas teritorijās.

Attiecībā uz ES nozīmes biotopu aizsardzību ārpus īpaši aizsargājamām dabas teritorijām meža platību apsaimniekošana, tiek veikta atbilstoši LVM Meža apsaimniekošanas plāna (turpmāk arī - MAP) publiskās daļas noteiktajiem nosacījumiem, kuri aprakstīti tā punktā Nr. 4.1.7.

3. No Iesniedzēja iesnieguma un tam pievienoto LVM Zemgales reģiona atbilžu kopijām, tiesībsargs konstatējis,

pirmkārt, strīdu par to, ka LVM Zemgales reģions nesniedz informāciju par meža cirsmu nogabaliem un platībām, arī ja tajās konstatējami ES nozīmes īpaši aizsargājami biotopi, proti, netiek sniegta ar vides aizsardzību saistītu informāciju, klasificējot to kā ierobežotas pieejamības informāciju,

⁴ Sk. <https://www.lvm.lv/sabiedribai/meza-apsaimniekosana/meza-apsaimniekosanas-plani>

⁵ Sk. <https://www.lvm.lv/sabiedribai/meza-apsaimniekosana/meza-apsaimniekosanas-plani/zemgales-regiona-pielikumi/vilku-kalna-krievkalnu-mezs>

otrkārt, strīdu par to, ka cirtēm tiek pakļautas meža teritorijas, kurās ir konstatēti ES nozīmes īpaši aizsargājami biotopi, taču tie atrodas ārpus īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, un,

treškārt, ka, iespējams, nenotiek informācijas apmaiņa starp LVM un Dabas aizsardzības pārvaldi.

3.1. Pārbaudes lietā netiek vērtēts koku ciršanas maksimāli pieļaujamais apjoms, kas noteikts ar Ministru kabineta 2020.gada 13.augusta rīkojumu Nr.435 "Par koku ciršanas maksimāli pieļaujamo apjomu 2021.-2025.gadam".

3.2. Pieņemams, ka Iesniedzēja lietotais termins "ES nozīmes īpaši aizsargājami biotopi", ko tiesībsargs lietos pārbaudes lietā, attiecināms uz ar Ministru kabineta 2017. gada 20. jūnija noteikumiem Nr. 350 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu" noteikto īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu, kā arī īpaši aizsargājamās meža, krūmāju un purvu biotopus raksturojošās pazīmes, kā arī ar Ministru kabineta 2006.gada 21.februāra noteikumiem Nr.153 "Noteikumi par Latvijā sastopamo Eiropas Savienības prioritāro sugu un biotopu sarakstu" noteikto Latvijā sastopamo ES prioritāro sugu un biotopu sarakstu, kur uzskaitītajiem biotopiem ir norādīts Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju tīkla Natura 2000 biotopu kods. Savukārt Ministru kabineta 2014.gada 9.jūnija noteikumi Nr.293 "Dabas datu pārvaldības sistēmas uzturēšanas, datu aktualizācijas un informācijas aprites kārtība" (turpmāk – Noteikumi par "OZOLS" uzturēšanu un datu aktualizāciju) nosaka dabas datu pārvaldības sistēmas, tajā skaitā sistēmā ietvertā īpaši aizsargājamo dabas teritoriju, mikroliegumu, īpaši aizsargājamo sugu, to dzīvotņu un īpaši aizsargājamo biotopu valsts reģistra, uzturēšanas, datu aktualizācijas un informācijas aprites kārtību. Proti, "dabas datu pārvaldības sistēmu "OZOLS", kurā tiek uzkrāta informācija par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, mikroliegumiem, īpaši aizsargājamām sugām un biotopiem, apsaimniekošanas pasākumiem, tūrisma infrastruktūru īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, atlīdzības par saimnieciskās darbības ierobežojumiem īpaši aizsargājamās dabas teritorijās un mikroliegumos izmaksu, valsts reģistra kartogrāfiskie dati, bioloģiskās daudzveidības monitoringa dati un citi dati, kas aktuāli dabas aizsardzības jomā".⁶

3.3. Lai sniegtu savu vērtējumu un objektīvi noskaidrotu lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus, tiesībsargs ir pieprasījis un saņēmis informāciju no atbildīgajām iestādēm.

4. Par ierobežotas informācijas statusa noteikšanu informācijai par cirsmu nogabaliem tiesībsargs ir saņēmis sekojošus viedokļus.

4.1. Zemkopības ministrija ir paskaidrojusi⁷, ka Informācijas atklātības likuma mērķis ir nodrošināt, lai sabiedrībai būtu pieejama informācija, kura ir iestādes rīcībā vai kuru iestādei atbilstoši tās kompetencei ir pienākums radīt. Atbilstoši Informācijas atklātības likuma 5.panta otrās daļas 3.punktam, par ierobežotas pieejamības informāciju uzskatāma informācija, kas ir komercnoslēpums.

Atbilstoši Informācijas atklātības likuma 7.panta pirmajai daļai, par komercnoslēpumu uzskatāma komersanta radīta vai komersantam piederoša informācija, kuras atklāšana varētu būtiski negatīvi ietekmēt komersanta konkurētspēju.

Attiecībā par saimnieciskas informācijas publisku pieejamību Zemkopības ministrija skaidro, ka komercnoslēpuma jēdziens noteikts Komercnoslēpuma aizsardzības likuma 2.pantā, proti, komercnoslēpums ir neizpaužama saimnieciska rakstura informācija,

⁶ <https://www.daba.gov.lv/lv/dabas-datu-sistema-ozols>

⁷ Zemkopības ministrijas 03.02.2022. vēstule Nr.3.2-3e/189/2022 "Par cirmām valsts mežos".

tehnoloģiskās zināšanas un zinātniska vai cita rakstura informācija, kas atbilst visām šādām pazīmēm:

- 1) tā ir slepena, jo nav vispārzināma vai pieejama personām, kuras parasti izmanto šāda veida informāciju;
- 2) tai ir faktiskā vai potenciālā komerciālā vērtība tādēļ, ka tā ir slepena;
- 3) komercnoslēpuma turētājs attiecībā uz to ir veicis konkrētajai situācijai atbilstošus un saprātīgus komercnoslēpuma slepenības saglabāšanas pasākumus.

Atbilstoši Meža likuma 31.¹ pantam valsts meža apsaimniekošana notiek saskaņā ar meža apsaimniekotāja izstrādātu un attiecīgās institūcijas vai apsaimniekotāja valdes apstiprinātu meža apsaimniekošanas plānu. Meža apsaimniekošanas plāna saturu, derīguma termiņu, izstrādes un apstiprināšanas kārtību nosaka Ministru kabinets. Informācijas nodrošināšana sabiedrībai ir viena no meža apsaimniekošanas plāna sastāvdaļām.

Atbilstoši Ministru kabineta 2014.gada 4.februāra noteikumu Nr.67 “Noteikumi par meža apsaimniekošanas plānu” (turpmāk – Noteikumi par meža apsaimniekošanas plānu) 6. un 14.punktam valsts meža apsaimniekotājs pirms plāna izstrādes nosaka sabiedrības līdzdalības pasākumus, kurus publisko savā tīmekļa vietnē, un plāna izstrādē nodrošina šo pasākumu izpildi. Valsts meža apsaimniekotājs plānu publisko savā tīmekļa vietnē, ievērojot normatīvajos aktos par informācijas pieejamību noteiktās prasības.

Ņemot vērā to, ka informācija par konkrētām cirsēm konkrētā vietā var saturēt informāciju, kas varētu būtiski negatīvi ietekmēt komersanta konkurētspēju un ņemot vērā Noteikumu par meža apsaimniekošanas plānu 14. punktā noteikto, valsts meža apsaimniekotājam, pirms Meža apsaimniekošanas plāna publiskošanas, ir jāizvērtē vai meža apsaimniekošanas plāns nesatur ierobežotas pieejamības informāciju, tai skaitā komercnoslēpumu.

Atbilstoši Noteikumu par meža apsaimniekošanas plānu 3.4.1.apakšpunktam plānotās cirsmas ir iekļautas meža apsaimniekošanas plānā. Ja konkrētu cirsmu informācija satur ierobežotas pieejamības informāciju, tā netiek publiskota.

Tādējādi, Zemkopības ministrija uzskata, ka pienākums vērtēt plānoto cirsmu atbilstību Informācijas atklātības likuma 5.pantam ir noteikts valsts meža apsaimniekotājam. Valsts meža apsaimniekotājs, atbilstoši Noteikumu par meža apsaimniekošanas plānu 14.punktam, publiskojot meža apsaimniekošanas plānu, ir tiesīgs izvērtēt vai informācija par plānotajām cirsēm (nogabaliem) satur komercnoslēpuma pazīmes.

LVM ar 02.02.2021. rīkojumu Nr.3.1-2_000u_101_21_5 ir noteikusi ierobežotas pieejamības informācijas kritērijus, atbilstoši kam informācija par plānotajām cirsēm (nogabaliem) noteikta par komercnoslēpumu.

4.2. Savukārt LVM ir paskaidrojusi⁸, ka, pirmkārt, LVM nav iestāde vai persona, kas īsteno valsts pārvaldes funkcijas un uzdevumus atbilstoši Informācijas atklātības likuma 1. panta 4. punktam⁹. Līdz ar to LVM nav Informācijas atklātības likuma subjekts. Valsts kapitālsabiedrība nav uzskatāma par valsts iestādi. Jēdziena “iestāde” Informācijas atklātības likuma 1.panta 4.punkta definīcijā un publiskas personas kapitālsabiedrības atbilstība šim jēdzienam ir nostiprināta arī judikatūrā.¹⁰

⁸ A/S “Latvijas valsts meži” 25.01.2022. vēstule Nr. 4.1-8_004g_101_22_1 “Par meža apsaimniekošanu”.

⁹ Informācijas atklātības likuma 1.panta 4.punkts: iestāde — publiska persona, tās institūcija vai amatpersona, kā arī persona, kas īsteno tai deleģētos valsts pārvaldes uzdevumus, ja šī persona informācijas aprītē ir saistīta ar attiecīgo uzdevumu izpildi.

¹⁰ Sk. Augstākās tiesas 18.02.2021. lēmumu Nr. SKA-690/2021 (670019020).

Otrkārt, LVM atzīmējusi, ka, lai arī Informācijas atklātības likums neattiecas uz LVM kā komersantu, tomēr LVM ar iekšējo tiesību aktu - LVM Prezidenta 02.02.2021. rīkojumu Nr. 3.1-2_000u_101_21_5, ir noteikusi ierobežotas pieejamības informācijas kritērijus, tai skaitā, bet ne tikai datu ražošanas, plānošanas vadībai un izpildei. Komerccnoslēpuma statusu LVM noteikusi, ievērojot Komerclikuma un Komerccnoslēpuma aizsardzības likuma 2. panta¹¹ normas. Atbilstoši Informācijas atklātības likuma 7. panta pirmajai daļai par komerccnoslēpumu uzskatāma komersanta radīta vai komersantam piederoša informācija, kuras atklāšana varētu būtiski negatīvi ietekmēt komersanta konkurētspēju. Vadoties no augstāk minētā, informācija par LVM plānotajām cirmām (nogabaliem) individuāli plānojamā teritorijā Vilku kalna – Krievkalnu mežā ir ierobežotas pieejamības informācija, jo satur ziņas par LVM komerccnoslēpumu (piemēram, konkrēto cirmsu adreses, cirmsu konfigurācija, kas var mainīties un realitātē mainās).

4.3. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija (turpmāk – VARAM) paskaidroja¹², ka tās kompetencē neietilpst izvērtēt, vai informāciju par LVM plānotajām cirmām (nogabaliem) var uzskatīt un noteikt par ierobežotas pieejamības informāciju un vai tā ir uzskatāma par komerccnoslēpumu atbilstoši Informācijas atklātības likuma 7.pantam.

VARAM norādīja, ka informācija par īpaši aizsargājamām sugām un biotopiem ir publiski pieejama dabas datu pārvaldības sistēmā “OZOLS”¹³, savukārt ar Dabas aizsardzības pārvaldes rīkojumu, pamatojoties uz Sugu un biotopu aizsardzības likuma 8.panta piekto daļu, par ierobežoti pieejamu informāciju ir noteiktas tikai atsevišķas sugas, kuru atradnes ir ierobežoti pieejama informācija, jo to atklāšana var kaitēt sugu aizsardzībai.

5. Par plānotām cirmām meža nogabalos, konkrēti Vilku kalna – Krievkalna meža masīvā, un vai tur ir konstatējami ES nozīmes aizsargājami biotopi, tiesībsargs ir saņēmis sekojošus viedokļus.

5.1. LVM iepriekš norādījusi, ka termins “ES nozīmes aizsargājams biotops”, kas lietots arī Rīkojuma Anotācijā¹⁴, nav skaidri izprotams, jo nav ietverts Latvijas Republikas normatīvajos aktos. LVM ir lūgusi Zemkopības ministriju noteikt, kura no termina “ES nozīmes aizsargājams biotops” interpretācijām ir piemērojama:

1) ES nozīmes aizsargājams biotops ir tikai tāds ES nozīmes dzīvotnes (biotopa) poligons, kurš atbilst īpaši aizsargājamu meža biotopu raksturojošām pazīmēm (atbilstoši Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem) – šāda izpratne atbilst esošajai LVM pieejai ES nozīmes dzīvotņu (biotopu) apsaimniekošanā un izmantota LVM vidēja termiņa stratēģijas 2021.-2025. gadam (turpmāk – Stratēģija) veidošanā un saimnieciskās darbības plānošanā;

¹¹ Komerccnoslēpuma aizsardzības likuma 2.pants: “(1)Komerccnoslēpums ir neizpaužama saimnieciska rakstura informācija, tehnoloģiskās zināšanas un zinātniska vai cita rakstura informācija, kas atbilst visām šādām pazīmēm:

1) tā ir slepena, jo nav vispārzināma vai pieejama personām, kuras parasti izmanto šāda veida informāciju;

2) tai ir faktiskā vai potenciāla komerciālā vērtība tādēļ, ka tā ir slepena;

3) komerccnoslēpuma turētājs attiecībā uz to ir veicis konkrētajai situācijai atbilstošus un saprātīgus komerccnoslēpuma slepenības saglabāšanas pasākumus.

(2) Komerccnoslēpuma turētājs ir ikviena fiziskā vai juridiskā persona, kura likumīgi ieguvusi komerccnoslēpumu un ir tiesīga to pārvaldīt (kontrolēt), tostarp izmantot un izpaust”.

¹² Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas 01.02.2022. vēstule Nr. 1-132/812 “Par cirtēm valsts mežos”.

¹³ <https://ozols.gov.lv/pub> .

¹⁴ Rīkojuma Anotācija cita starpā satur sekojošu tekstu: “Līdz Ministru kabineta 2015 gada 3. novembra sēdes protokollēmuma “Informatīvais ziņojums “Par pasākumiem aizsargājamo biotopu izplatības un kvalitātes apzināšanai” (Dabas skaitīšana) 5. punktā paredzētā informatīvā ziņojuma izskatīšanai netiek paredzētas cirmsas platībās, kas atzītas par ES nozīmes aizsargājamiem biotopiem”.

2) ES nozīmes aizsargājami biotopi ir visi ES nozīmes dzīvotņu (biotopu) poligoni, kas reģistrēti Dabas datu pārvaldības sistēmās "OZOLS" un LVM ģeogrāfiskās informācijas sistēmā GEO.

5.2. Zemkopības ministrija ir LVM un Valsts meža dienestam norādījusi¹⁵, ka Rīkojuma projekta saskaņošanas procesā un Rīkojuma Anotācijā lietotais termins "ES nozīmes aizsargājams biotops" nav ietverts Latvijas Republikas normatīvajos aktos. Līdz ar to aizsardzības pazīmes, kas nosaka saimnieciskās darbības atļaušanu vai aizliegumu, vērtējamas atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajam.

Proti, tā norādīja, ka atbilstoši normatīvajos aktos par biotopu aizsardzību noteiktajam, biotopam aizsardzības pazīme veidojas ar normatīvo aktu, izveidojot īpaši aizsargājamu dabas teritoriju vai arī ar administratīvo aktu, izveidojot mikroliegumu un ar normatīvo aktu nosakot mikrolieguma aizsardzības pazīmes. Administrējot apliecinājumu izsniegšanu, tai skaitā, plānojot cirsmas Vilku kalna – Krievkalnu meža masīvā, par pamatu ņemama normatīvajos aktos noteiktā aizsardzības pazīme.

Savukārt Meža likuma 45.pantā dotais deleģējums paredz noteikt tikai koku ciršanas maksimālo apjomu hektāros un kubikmetros sadalījumā pa valdošajām koku sugām, ko atļauts nocirst galvenajā cirtē piecos gados valsts mežos, neparedzot, ka Rīkojumā varētu tikt iekļauti arī kādi citi meža apsaimniekošanas vai sugu un biotopu aizsardzības nosacījumi.

Tā kā Meža likuma 45.pants neparedzot deleģējumu Ministru kabinetam noteikt sugu un biotopu aizsardzības pasākumus, Rīkojuma Anotācijā minētais nevar būt par pamatu atteikumam izsniegt apliecinājumu koku ciršanai. Rīkojums ir pamats atteikumam izsniegt apliecinājumu koku ciršanai tikai tad, ja ar plānoto koku ciršanu tiek pārsniegts koku ciršanas maksimālais apjoms, ko atļauts nocirst galvenajā cirtē piecos gados valsts mežos.

Tāpēc Valsts meža dienestam, saņemot iesniegumu par koku ciršanu galvenajā cirtē, nav jāpārbauda, vai mežaudze ir atzīta par ES nozīmes biotopu un reģistrēta Dabas aizsardzības pārvaldes dabas datu pārvaldības sistēmā "OZOLS". Teritorijas, kurai ar normatīvo aktu vai administratīvo aktu nav noteikta aizsardzības pazīme, reģistrēšana Dabas aizsardzības pārvaldes dabas datu pārvaldības sistēmā "OZOLS" - nerada teritorijai aizsardzības pazīmi. Lai teritorija kļūtu par aizsargājamu teritoriju, tai ir jānosaka aizsardzības pazīme atbilstoši normatīvajiem aktiem.

Proti, ES nozīmes biotopi, kas reģistrēti Dabas aizsardzības pārvaldes dabas datu pārvaldības sistēmā "OZOLS", aizsardzības pazīmi var iegūt, ja atbilstoši normatīvajiem aktiem par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām un mikroliegumiem, teritorijai nosaka aizsardzības statusu.

5.3. Zemkopības ministrija atzīmēja, ka Ministru kabineta sēdes 2015.gada 3.novembra protokola Nr.57 59.§ Informatīvais ziņojums "Par pasākumiem aizsargājamo biotopu izplatības un kvalitātes apzināšanai" 5.un 6.punkts paredzēja VARAM līdz 2019. gada 31.decembrim iesniegt Ministru kabinetā informatīvo ziņojumu, kurā būtu iekļauta informācija par aizsargājamo biotopu izplatības un kvalitātes apzināšanas rezultātiem, kā arī sniegts detalizēts analītisks izklāsts par biotopu kartēšanas rezultātu ietekmi uz tautsaimniecību un nepieciešamajām izmaiņām normatīvajos aktos biotopu aizsardzības un labvēlīga aizsardzības stāvokļa nodrošināšanai nepieciešamo apsaimniekošanas pasākumu veikšanas un tautsaimniecības nozaru attīstības interešu sabalansēšanai un VARAM nodrošināt, ka līdz šī protokollēmuma 5. punktā minētā informatīvā ziņojuma

¹⁵ Zemkopības ministrijas 30.09.2020. atbilde 3.2-3e/1995/2020 "Par Ministru kabineta 2020.gada 13.augusta rīkojumu Nr.435 „Par koku ciršanas maksimāli pieļaujamo apjomu 2021.–2025.gadam””.

iesniegšanai Ministru kabinetā plānveidīgi jaunas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas biotopu aizsardzībai netiek veidotas. Savukārt ar 7.punktu tika pieņemts zināšanai, ka informācijas iegūšana un apkopošana par biotopu izplatību un kvalitāti neietekmē saskaņā ar normatīvajiem aktiem atļautu saimniecisko darbību.

Tāpēc šobrīd valstī notiekošajā ES nozīmes biotopu izplatības un kvalitātes apzināšanas (Dabas skaitīšana) projektā ārpus īpaši aizsargājamām dabas teritorijām identificētajiem ES nozīmes biotopiem nav normatīvajos aktos par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām un mikroliegumiem noteiktā kārtībā noteikta aizsardzības pazīme.

Arī Iesniedzējam Zemkopības ministrija ir skaidrojusi, ka ES nozīmes biotopu apsaimniekošana LVM zemēs tiek plānota saskaņā ar Latvijas Republikā spēkā esošiem dabas aizsardzības normatīvajiem aktiem, kuros ir pārņemtas arī ES dabas direktīvu prasības, tāpēc nebūtu pamatoti runāt par ES dabas direktīvām kā papildus vai atšķirīgām prasībām. Īpaši aizsargājamo sugu un biotopu veidu labvēlīgas aizsardzības nodrošināšanai to dzīvotnēs, saskaņā ar spēkā esošo normatīvo aktu prasībām, nosaka mikroliegumus vai īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, paskaidrojot, ka šobrīd valstī notiek ES nozīmes biotopu izplatības un kvalitātes apzināšanas (Dabas skaitīšana).

5.4. Par informatīvā ziņojuma izstrādi, līdz kura izskatīšanai, atbilstoši Rīkojuma Anotācijā ietvertajai norādei, valsts mežos iespēju robežās neplāno cirsmas platībās, kas atzītas par ES nozīmes aizsargājamiem biotopiem,¹⁶ VARAM paskaidroja, ka patlaban notiek darbs pie tā sagatavošanas, tai skaitā tiek veikts sociālekonomiskais novērtējums dažādiem scenārijiem saistībā ar iespējamo biotopu apsaimniekošanas un aizsardzības prakses maiņu. Informatīvais ziņojums tiks iesniegts izskatīšanai Ministru kabinetā pēc visu jautājumu izdiskutēšanas ES nozīmes aizsargājamo biotopu kartēšanas Uzraudzības grupā.

5.5. VARAM, atbildot uz tiesībsarga uzdoto jautājumu: “Vai Vilku kalna – Krievkalnu meža masīva plānoto cirsmu platības ir atzītas par ES nozīmes aizsargājamiem biotopiem?”, paskaidroja¹⁷, ka ministrijas rīcībā nav informācijas par LVM plānotajām cirmām Vilku kalna - Krievkalna masīvā, tomēr atbilstoši dabas datu pārvaldības sistēmā “OZOLS” reģistrētajai informācijai, šajā un blakus esošajos valsts mežu masīvos ir sastopami īpaši aizsargājami biotopi (skatīt tabulu zemāk), tai skaitā prioritārie ES nozīmes mežu biotopi (mežu biotopi **izcelti**):

Nosaukums	ES nozīmes biotopa kods	Platība (ha)
Vilku kalna -Krievkalnu masīvs	3150	50,32
	6210	0,01
	6270*	1,92
	7110*	7,4
	7120	0,29
	7140	12,46
	7160	0,38
	9010*	139,09
	9020*	15,82
	9050	53,76

¹⁶ <https://likumi.lv/ta/id/316761-par-koku-cirsanas-maksimali-pielaujamo-apjomu-2021-2025-nbsp gadam>

¹⁷ Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas 01.02.2022. vēstule Nr. 1-132/812 “Par cirtēm valsts mežos”.

Nosaukums	ES nozīmes biotopa kods	Platība (ha)	
	9070	1,9	
	9080*	103,28	
	91D0*	11,06	
	91E0*	3,76	Kopsumma: 401,45
Spārnu masīvs	3150	13,85	
	3160	0,22	
	7140	2,74	
	9010*	35,93	
	9020*	22,01	
	9050	3,67	
	9080*	5,05	
	9160	5,17	
	91D0*	0,72	Kopsumma: 89,36
Pokaiņu masīvs	3260	0,3	
	9010*	18,74	
	9020*	8,07	
	9050	36,5	
	9080*	4,37	
	91D0*	0,64	Kopsumma: 68,62
	Kopsumma:	559,43	

LVM meža apsaimniekošanas plānu interaktīvajā kartē¹⁸ var redzēt informāciju par plānoto meža apsaimniekošanu (skatīt izkopējumu no kartes zemāk), kurā norādīts, kāds ir mežaudzes apsaimniekošanas mērķis un kad ir plānots mežaudzes nocirst (veikt atjaunošanas cirtes).

The screenshot shows a web browser displaying the LVM interactive map. The browser tabs include 'DVS - Uzdevums', 'Latvijas valsts meži', 'DVS - Dokuments', 'OZOLS publiskās p...', 'Ūdens apsaimnieko...', 'Noskaidrotas zivim...', and 'Degradēto purvu a...'. The address bar shows 'lv.m.lv/sabiedrībai/meza-apsaimniekosana/meza-apsaimniekosanas-plani/interaktiva-karte'. The page title is 'INTERAKTĪVA KARTE'. The main content area features a map with a pop-up window for a forest area. The pop-up window displays the following information:

- Mežaudzes apsaimniekošanas mērķis
- Nogabala platība, 4,91 ha
- Zemju kategorija: Mežaudze
- Mežaudzes apsaimniekošanas mērķis: 3 - Koksnes ražošanas un vides aizsardzība
- Autoritātes:

The right sidebar contains a list of forest management plans, including 'MEŽA APSAIMNIEKOŠANAS PLĀNI', 'Interaktīvā karte', 'Austrumvidzemes reģiona pielikumi', 'Dienvidkurzemes reģiona pielikumi', 'Dienvidlatgales reģiona pielikumi', 'Rietumvidzemes reģiona pielikumi', 'Vidusdaugavas reģiona pielikumi', 'Zemgales reģiona pielikumi', 'Ziemeļkurzemes reģiona pielikumi', 'Ziemeļlatgales reģiona pielikumi', 'Meža apsaimniekošanas plāna pielikumi', 'UGUNSDROŠĪBA UN UGUNSDZĒSĪBA', 'VIDES PĀRSKATS', 'DABAS DIENAS', 'VIDES PROJEKTI', 'MEŽS UN CO2', 'ZIŅO PAR PUTNU LIGZDĀM', and 'MEDŅI'. The bottom of the page shows the Windows taskbar with the search bar and system tray.

¹⁸ <https://www.lvm.lv/sabiedrībai/meza-apsaimniekosana/meza-apsaimniekosanas-plani/interaktiva-karte>

Vienlaikus šajā pārlūkā nevar pārlicināties, vai un kur telpiski izvietoti biotopi – šāda informācija paralēli aplūkojama LVM pārlūkā <https://www.lvmgeo.lv/> vai dabas datu pārvaldības sistēmā “OZOLS”.

VARAM skaidroja, ka meža izmantošanu regulējošie normatīvie akti nenosaka aizliegumu izsniegt ciršanas apliecinājumus īpaši aizsargājamajos biotopos, taču saimnieciskās darbības veicējam ir jāievēro Ministru kabineta 2012.gada 18.decembra noteikumi Nr.936 “Dabas aizsardzības noteikumi meža apsaimniekošanā”, kuri nosaka, ka mežistrādes laikā ir jā saglabā noteikti dabas elementi, tāpat arī Sugu un biotopu aizsardzības likuma 12.pants aizliedz aizsargājamu sugu atradņu postīšanu. Valsts meža dienests ir atbildīgā institūcija par meža resursu regulējošo normatīvo aktu ievērošanu, kas pieņem lēmumus par to, vai plānotā mežsaimnieciskā darbība ir atbilstoša normatīvo aktu prasībām.

5.6. Dabas aizsardzības pārvalde norādīja¹⁹, ka, uzsākot ES nozīmes biotopu inventarizāciju, notika daudz diskusiju un atbilstoši Ministru kabineta 2015.gada 3.novembra protokollēmuma Nr. 57 59.§ “Informatīvais ziņojums "Par pasākumiem aizsargājamo biotopu izplatības un kvalitātes apzināšanai"” 7.punktam ticis uzsvērts, ka informācijas iegūšana un apkopošana par aizsargājamo biotopu izplatību un kvalitāti neietekmē saskaņā ar normatīvajiem aktiem atļautu saimniecisko darbību.

Vienlaikus mežsaimniecības sektorā liela daļa uzņēmumu ir veikuši meža apsaimniekošanas sertifikāciju, kuras ietvaros, piemēram, FSC sertifikācijas prasības, veicina un nodrošina ES nozīmes biotopu saglabāšanu arī ārpus aizsargājamām teritorijām.

5.7. Saskaņā ar LVM rīcībā esošo informāciju un Dabas aizsardzības pārvaldes realizētā projekta “Dabas skaitīšana” provizoriskajiem rezultātiem līdz šim LVM valdījuma zemēs dažādu veidu ES nozīmes biotopi ir konstatēti vairāk kā 350 tūkst. ha platībā un tikai daļa no tiem atrodas ar normatīvajiem aktiem noteiktās dabas aizsardzības teritorijās. Šis apstāklis ikdienā būtiski apgrūtinot uzņēmuma saimniecisko mežu apsaimniekošanas darbību plānošanu un plānoto darbību realizēšanu, t.sk. būvatļauju un tehnisko noteikumu saņemšanu no vides valsts pārvaldes iestādēm.

Apzinoties ES biotopu nozīmību, LVM ilgtspējīgas mežsaimniecības ietvaros ir izstrādāta pieeja, kas nodrošina nozīmīgāko un kvalitatīvāko ES nozīmes meža dzīvotņu saimnieciskajos mežos (ārpus īpaši aizsargājamām dabas teritorijām un mikroliegumiem) aizsardzību uzņēmuma valdījumā esošajās zemēs. Pieveca atspoguļota LVM meža apsaimniekošanas plāna publiskajā daļā 4.1.7. nodaļā²⁰.

Plānojot valdījumā esošo zemju apsaimniekošanu, t.sk. koku ciršanu, LVM primāri ievēro spēkā esošos normatīvos aktus, t.sk. likumus par valsts budžetu, un uzņēmuma vidēja termiņa darbības stratēģiju ar tajā noteiktajiem mērķiem un darbības principiem, un iespēju robežās ņem vērā dažādu ieinteresēto pušu viedokļus un priekšlikumus par papildus nosacījumiem meža apsaimniekošanai.

LVM atbalsta viedokli, ka Latvijā ir nepieciešams definēt konkrēto ES nozīmes dzīvotņu aizsardzības mērķus, kas noteikti pamatojoties uz zinātnisko informāciju, kā arī noteikt skaidru un nepārprotamu tiesisko regulējumu dzīvotņu aizsardzības un labvēlīga aizsardzības stāvokļa nodrošināšanai, veikt esošā aizsargājamo teritoriju tīkla funkcionālu izvērtēšanu un pilnveidošanu, kā būtisku faktoru ņemot vērā arī sociālekonomisko izvērtējumu un sabiedrības, t.sk., zemes īpašnieku un valdītāju iesaisti normatīvo aktu

¹⁹ Dabas aizsardzības pārvaldes 29.03.2021. atbilde Nr. 1.6/1798/2021-N “Par ES nozīmes biotopu ciršanu AS “Latvijas valsts meži” valdījumā esošajos mežos”.

²⁰ Sk. <https://www.lvm.lv/sabiedribai/meza-apsaimniekosana/meza-apsaimniekosanas-plani>.

projektu izstrādē. Tas veicinātu dabas aizsardzības mērķu sasniegšanu un novērstu nepamatotas interpretācijas normatīvo aktu piemērošanā.

LVM ir pielāgojis meža apsaimniekošanu divu pasaulē lielāko meža sertifikācijas sistēmu – FSC un PEFC standartu prasībām, kurās bez normatīvo aktu prasībām ir iekļauti papildus sociālie, ekonomiskie un vides nosacījumi. Katru gadu uzņēmumā tiek veikti 18 uzraudzības auditi, novērtējot atbilstību saistošajiem sertifikācijas standartiem. Neatņemama auditu sastāvdaļa ir konsultācijas ieinteresētajām pusēm, kuras veic neatkarīgas sertifikācijas organizācijas. Auditu publiskajās atskaitēs tiek apkopoti publisko konsultāciju rezultāti un auditoru slēdziens. Sertifikācijas auditu procesu ietvaros tiek saņemtas sūdzības arī no Iesniedzēja, t.sk. arī par tiesībsargam nosūtītajiem jautājumiem, kuras auditori ir detalizēti izmeklējuši un nav konstatējuši neatbilstības, par ko snieguši Ziņojumu²¹.

Nemot vērā “Vilku kalna – Krievkalnu mežs” rekreatīvās vērtības un sabiedrības intereses, LVM ir izdalījusi atsevišķi apsaimniekojamu jeb individuāli plānojamu teritoriju. Šai teritorijai ir individuāls apsaimniekošanas plāns, kas izstrādāts publisko konsultāciju rezultātā, iesaistot dažādas interešu grupas. Plāna izstrādes procesā tika saņemti apmēram 300 priekšlikumi. Visi priekšlikumi un sniegtās atbildes pieejamas uzņēmuma mājaslapā²².

LVM, apsaimniekojot valstij piederošus mežus, ņem vērā dažādu ieinteresēto pušu priekšlikumus, cenšoties līdzsvarot sociālās, vides un ekonomikas intereses.

6. Noskaidrojot, vai Dabas aizsardzības pārvalde saņem informāciju par īpaši aizsargājamiem biotopiem LVM valdījumā esošajos mežos, kurus ir plānots cirst vai kuri ir nocirsti, tiesībsargs ir saņēmis sekojošu informāciju.

6.1. VARAM kopīgi ar Dabas aizsardzības pārvaldi paskaidroja,²³ ka normatīvie akti neparedz zemes īpašniekam, tajā skaitā arī LVM, sniegt informāciju Dabas aizsardzības pārvaldei par plānotajiem vai veiktajiem ciršanas darbiem īpaši aizsargājamajos biotopos. Dati dabas datu pārvaldības sistēmā “OZOLS” tiek aktualizēti, veicot datu apmaiņu ar Valsts meža dienestu.

Atsevišķās īpaši aizsargājamās dabas teritorijās Valsts meža dienestam, lemjot par ciršanas apliecinājumu izsniegšanu, ir pienākums prasīt Dabas aizsardzības pārvaldes atzinumu vai viedokli, taču ārpus īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, kur to obligāti nenosaka normatīvie akti, Dabas aizsardzības pārvaldes viedoklis prasīts netiek.

6.2. Dabas aizsardzības pārvalde iepriekš Iesniedzējam ir norādījusi²⁴, ka nesaņem informāciju par īpaši aizsargājamiem biotopiem LVM valdījumā esošajos mežos, kurus ir plānots cirst vai kuri ir nocirsti, tomēr, veicot datu apmaiņu ar Valsts meža dienestu, pārvalde aktualizē nokartēto ES nozīmes biotopu slāni. Tā paskaidroja, ka ES nozīmes biotopi tiek iznīcināti mežsaimnieciskās darbības rezultātā gan valsts, gan pašvaldību un privātajos mežos, kā arī ilgtspējīga dabas resursu apsaimniekošana būs iespējama vien tad, kad valsts līmenī tiks noteikti ES nozīmes biotopu aizsardzības mērķi, kas ļautu labāk sabalansēt gan saimnieciskās, gan ekonomiskās intereses. Attiecībā uz atsevišķiem ES

²¹Ziņojuma publiskā daļa par auditu norisi un rezultātiem atrodama – <https://info.fsc.org/details.php?id=a023300000eoOdFAAU&type=certificate>, Forest Management Reports | Soil Association Certification (soilassociation.org) .

²²Sk. - <https://www.lvm.lv/sabiedribai/meza-apsaimniekosana/meza-apsaimniekosanas-plani/zemgales-regiona-pielikumi/vilku-kalna-krievkalnu-mezs> .

²³ Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas 01.02.2022. vēstule Nr. 1-132/812 “Par cirtēm valsts mežos”.

²⁴ Dabas aizsardzības pārvaldes 29.03.2021. atbilde Nr. 1.6/1798/2021-N “Par ES nozīmes biotopu ciršanu AS “Latvijas valsts meži” valdījumā esošajos mežos”.

nozīmes mežu biotopu veidiem nākotnē ir iespējams attīstīt tādu mežsaimniecības praksi, kas ļautu gan saglabāt biotopu, gan gūt peļņu (mazāku, bet tomēr), taču vairumam ES nozīmes mežu biotopu būtu nepieciešama neiejaukšanās.

6.3. Savukārt Zemkopības ministrijas rīcībā neesot informācijas, ka Dabas aizsardzības pārvalde “nesaņēmtu informāciju par īpaši aizsargājamiem biotopiem LVM valdījumā esošajos mežos, kurus ir plānots cirst vai kuri ir nocirsti”.

Zemkopības ministrija atsaucās uz LVM sniegto informāciju²⁵ nodibinājumam “Latvijas Dabas fonds”, Latvijas Ornitoloģijas biedrība, nodibinājumam “Pasaules dabas fonds” un biedrībai “Vides aizsardzības klubs”, ka projekta Dabas skaitīšana iegūtie provizoriskie dati par ES nozīmes dzīvotnēm, ir mainīgi un atsevišķos gadījumos būtiski atšķiras no tās LVM rīcībā esošās informācijas, kas iegūta lauka darbu rezultātā iepriekšējos gados. LVM apzinoties meža nozīmīgo lomu ne tikai bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā, bet arī citu meža ekosistēmu pakalpojumu nodrošināšanā, un plānojot uzņēmuma darbību situācijā, kad valstī iztrūkst skaidri definēts tiesiskais regulējums par ES nozīmes meža dzīvotņu apsaimniekošanu ārpus aizsargājamām dabas teritorijām, ir aicinājusi vides nevalstiskās organizācijas iesaistīties diskusijā, lai veicinātu likumdevēja iniciatīvu, kas mazinātu vai novērstu minētā tiesiskā regulējuma nepilnības.

7. VARAM informēja, ka ES nozīmes biotopu aizsardzības mērķus valsts līmenī paredzēts noteikt līdz 2024.gadam Dabas aizsardzības pārvaldes īstenotā LIFE Integrētajā projektā “Natura 2000 aizsargājamo teritoriju pārvaldības un apsaimniekošanas optimizācija”(LIFE19 IPE/LV/000010) ietvaros.

Vienlaikus VARAM norādīja, ka kopumā mežsaimniecības sektorā liela daļa uzņēmumu ir veikuši meža apsaimniekošanas sertifikāciju, kuras ietvaros, piemēram, FSC sertifikācijas prasības, veicina un nodrošina ES nozīmes biotopu saglabāšanu arī ārpus aizsargājamām teritorijām, jo sertifikācijas ietvaros netiek iepirkta koksne, kas iegūta no ES nozīmes biotopiem.

8. Latvijas Republikas 14. Saeimas Ilgtspējīgas attīstības komisijas 2023.gada 18.oktobra sēdē²⁶ tika skatīts jautājums par informatīvo ziņojumu par Dabas skaitīšanas rezultātiem, proti, Informatīvais ziņojums “Par Eiropas Savienības nozīmes aizsargājamo biotopu izplatības un kvalitātes apzināšanas rezultātiem un tālāko rīcību aizsargājamo biotopu labvēlīgas aizsardzības stāvokļa nodrošināšanas un tautsaimniecības nozaru attīstības interešu sabalansēšanai” (turpmāk – Informatīvais ziņojums)²⁷.

Informatīvajā ziņojumā norādīts, ka būtiski lielākā daļa (80 %) konstatēto ES nozīmes meža biotopu atrodas valsts īpašumā esošos mežos. Pašvaldību īpašumos konstatēti 1 % ES nozīmes meža biotopu. Privāto īpašnieku (fizisku un juridisku personu) mežos ir 19% ES nozīmes mežu biotopu.²⁸ [...] Lielākā daļa konstatēto ES nozīmes meža biotopu atrodas valsts īpašumā esošos mežos - 80%. [...] Atbilstoši Valsts meža dienesta

²⁵ AS “Latvijas valsts meži” 2021.gada 12.maija atbild Nr. 4.1-2_03ol_101_21_379 “Par 2021. gadā plānoto koku ciršanas apjomu Eiropas Savienības nozīmes mežu dzīvotnēs”

²⁶ 14. Saeimas Ilgtspējīgas attīstības komisija 2023.gada 18.oktobra sēde//Pieejams: <https://titania.saeima.lv/livs/saeimasnotikumi.nsf/0/8CDC075F8C7A30BFC2258A45003B76D9?OpenDocument&revCat=14|Ilgtsp%C4%93j%C4%ABgas%20att%C4%ABst%C4%ABbas%20komisija>

²⁷ Informatīvais ziņojums “Par Eiropas Savienības nozīmes aizsargājamo biotopu izplatības un kvalitātes apzināšanas rezultātiem un tālāko rīcību aizsargājamo biotopu labvēlīgas aizsardzības stāvokļa nodrošināšanas un tautsaimniecības nozaru attīstības interešu sabalansēšanai”//Pieejams: <https://www.skaitamdabu.gov.lv/public/lat/jaunumi/232/>

²⁸ Informatīvais ziņojums “Par Eiropas Savienības nozīmes aizsargājamo biotopu izplatības un kvalitātes apzināšanas rezultātiem un tālāko rīcību aizsargājamo biotopu labvēlīgas aizsardzības stāvokļa nodrošināšanas un tautsaimniecības nozaru attīstības interešu sabalansēšanai”, 6.lpp. //Pieejams: <https://www.skaitamdabu.gov.lv/public/lat/jaunumi/232/>

datiem, no visiem valsts mežiem LVM apsaimnieko 1 197 505 ha (95,5%), “Meža pētīšanas stacija” – 23 474 ha (1,8%), Dabas aizsardzības pārvalde – 22 124 ha (1,7%), Valsts bruņotie spēki – 8355 ha un Izglītības un zinātnes ministrija – 2740 ha. Līdzīgās proporcijās sadalās arī konstatētie ES nozīmes meža biotopi, lielāko daļu atrodies LVM valdījumā.²⁹ Tikai 37,5% no konstatētajiem ES nozīmes meža biotopiem atrodas Natura 2000 teritorijās, bet 42% no mežu biotopiem atrodas kādā no īpaši aizsargājamām dabas teritorijām (tai skaitā Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā). 8% meža biotopu ietilpst mikroliegumos ārpus īpaši aizsargājamām dabas teritorijām. Daudzviet Natura 2000 teritorijās vai to atsevišķās zonās, kā arī ārpus īpaši aizsargājamām dabas teritorijām (izņemot mikroliegumos) konstatētiem biotopiem netiek nodrošināts nepieciešamais aizsardzības stāvoklis, ko noteiktu normatīvais regulējums - biotopu aizsardzības un apsaimniekošanas režīma izvēle ir zemes īpašnieka ziņā, līdz ar to pastāv liels meža biotopu iznīcināšanas, līdz ar to arī izplatības un kopējās platības samazināšanas, risks.³⁰

Informatīvajā ziņojumā akcentēts, ka Sugu un biotopa aizsardzības likumā nav definētas aizliegtās darbības ar īpaši aizsargājamiem biotopiem, kā tas ir saistībā ar īpaši aizsargājamo sugu augiem, sēnēm, ķērpjiem un dzīvniekiem, ieskaitot putnus, tādēļ ārpus īpaši aizsargājamām dabas teritorijām un mikroliegumiem ir praktiski neiespējami aizsargāt īpaši aizsargājamus biotopus un šīs platības ir pakļautas lielākam riskam tikt iznīcinātām. ES nozīmes biotopa konstatācija pati par sevi nerada saimnieciskās darbības ierobežojumus, jo šādi ierobežojumi tiek noteikti ar normatīvajiem aktiem, piemēram, izveidojot īpaši aizsargājamās dabas teritoriju, kuras aizsardzības un izmantošanas noteikumos iekļautas prasības ES nozīmes biotopu saglabāšanai vai mikroliegumu, vai Aizsargjoslu likumā vai pašvaldības teritorijas plānojumā noteiktiem ierobežojumiem.³¹

Sēdē tika norādīts, ka mēneša laikā notiks Informatīvā ziņojuma projekta izskatīšana Dabas skaitīšanas Uzraudzības grupā, pēc kā sekos Informatīvā ziņojuma projekta virzība Vienotajā tiesību aktu projektu izstrādes un saskaņošanas portālā TAP, kad tiks veikta sabiedriskā apspriešana, kā arī starpministriju saskaņošana.

Tiesībsarga vērtējums un rekomendācijas

Tiesības saņemt informāciju ir garantētas Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 100.pantā kā tiesību uz vārda brīvību sastāvdaļa un ir viens no demokrātiskas sabiedrības pamatiem. Tiesību uz informāciju nozīmi demokrātiskā sabiedrībā nav iespējams pārvērtēt, jo tās ir būtiskas šīs sabiedrības vērtību nodrošināšanai. Tiesības uz informāciju kā tiesību uz vārda brīvību sastāvdaļa neatņemami ir viens no demokrātiskas sabiedrības pamatiem³².

²⁹ Informatīvais ziņojums par Dabas skaitīšanas rezultātiem, proti, Informatīvais ziņojums “Par Eiropas Savienības nozīmes aizsargājamo biotopu izplatības un kvalitātes apzināšanas rezultātiem un tālāko rīcību aizsargājamo biotopu labvēlīgas aizsardzības stāvokļa nodrošināšanas un tautsaimniecības nozaru attīstības interešu sabalansēšanai”, 40.lpp./Pieejams: <https://www.skaitamdabu.gov.lv/public/lat/jaunumi/232/>

³⁰ Informatīvais ziņojums par Dabas skaitīšanas rezultātiem, proti, Informatīvais ziņojums “Par Eiropas Savienības nozīmes aizsargājamo biotopu izplatības un kvalitātes apzināšanas rezultātiem un tālāko rīcību aizsargājamo biotopu labvēlīgas aizsardzības stāvokļa nodrošināšanas un tautsaimniecības nozaru attīstības interešu sabalansēšanai”, 37..lpp./Pieejams: <https://www.skaitamdabu.gov.lv/public/lat/jaunumi/232/>

³¹ Informatīvais ziņojums par Dabas skaitīšanas rezultātiem, proti, Informatīvais ziņojums “Par Eiropas Savienības nozīmes aizsargājamo biotopu izplatības un kvalitātes apzināšanas rezultātiem un tālāko rīcību aizsargājamo biotopu labvēlīgas aizsardzības stāvokļa nodrošināšanas un tautsaimniecības nozaru attīstības interešu sabalansēšanai”, 16.lpp./Pieejams: <https://www.skaitamdabu.gov.lv/public/lat/jaunumi/232/>

³² Latvijas Republikas Senāta 2010.gada 1.jūlija sprieduma lietā Nr. SKA-347/2010 (A42404707) 15.punkts.

Latvijas Republikas Satversmes tiesa (turpmāk – Satversmes tiesa) ir noteikusi, ka personas tiesības iegūt informāciju ir neierobežotas, ciktāl likums nenosaka pretējo, un ikviens ierobežojums iegūt informāciju iztulkojams iespējami šauri.³³

Tiesības saņemt vides informāciju

Tiesības saņemt ar vides aizsardzību saistītu informāciju ir īpaši atrunātas Satversmes 115.pantā, tādējādi Latvijā tiesības dzīvot labvēlīgā vidē atzītas par atsevišķām cilvēka pamattiesībām.

Satversmes 115. pantā garantēts, ka valsts aizsargā ikviena tiesības dzīvot labvēlīgā vidē, sniedzot ziņas par vides stāvokli un rūpējoties par tās saglabāšanu un uzlabošanu.

Satversmes tiesa ir secinājusi, ka minētā Satversmes norma, pirmkārt, valstij uzliek par pienākumu izveidot un nodrošināt efektīvu vides aizsardzības sistēmu. Otrkārt, tā indivīdam noteiktā kārtībā piešķir tiesības iegūt vides informāciju un līdzdarboties ar vides izmantošanu saistītu lēmumu pieņemšanas procesā.³⁴

Viens no trim procesuālajiem elementiem, ko paģēr tiesības uz labvēlīgu vidi ir tiesības uz vides informācijas pieejamību.³⁵ Proti, vides informācijas pieejamība ir kā atsevišķs īpašas nozīmes pīlārs vides aizsardzības procesuālajās tiesībās.³⁶

Kā vides informāciju saskaņā ar Vides aizsardzības likuma 1.panta 19.punktu cita starpā saprot arī informāciju par pasākumiem, politikas plānošanas dokumentiem un citiem plāniem, programmām un darbībām, kuras ietekmē vai var ietekmēt vides sastāvdaļas un vidi ietekmējošos faktorus vai kuru mērķis ir aizsargāt vidi.

Apvienoto Nāciju Organizācijas Eiropas Ekonomikas komisijas konvencija „Par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju vērsties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem” jeb Orhūsas Konvencija³⁷ paredz ikvienam tiesības iegūt vides informāciju.

Satversmes tiesa ir norādījusi, ka mērķus un uzdevumus, ko mūsdienu sabiedrībai izvirza vides (ekoloģiskās) tiesības, var sasniegt vienīgi cieši līdzdarbojoties valstij, pašvaldībām, kā arī nevalstiskajām organizācijām un privātajam sektoram.³⁸

Latvijas Republikas Senāts (turpmāk – Senāts) norādījis, ka tam nav šaubu, ka tiesības saņemt informāciju pēc savas būtības ir attiecināmas arī uz juridiskajām personām. Iesniedzējai kā vides aizsardzības nevalstiskajai organizācijai ir tiesības lūgt informāciju, kas saistīta ar vides aizsardzību.

Pieceja vides informācijai Iesniedzējai ir būtiska tās mērķu sasniegšanai sabiedrības interešu nodrošināšanai. Jo vide, kuru veido dažādi vides elementi un to savstarpējā mijiedarbība, ir sabiedrības eksistences pamats, no kā atkarīga sabiedrības un ikviena tās locekļa izdzīvošana un labklājība ilgtermiņā.³⁹

Senāts ir secinājis, ka atbilstoši Vides aizsardzības likuma 7. panta pirmajai un trešajai daļai sabiedrībai ir tiesības no valsts un pašvaldību iestādēm saņemt vides informāciju un pieprasītājam nav jāpamato, kādam nolūkam šī informācija ir nepieciešama.

³³ Latvijas Republikas Satversmes tiesas 1999.gada 6.jūlija sprieduma lietā Nr. 04-02(99) 2.punkts.

³⁴ Latvijas Republikas Satversmes tiesas 2003. gada 14. februāra spriedums lietā Nr. 2002-14-04, 1.punkts.

³⁵ Sal. skat. Latvijas Republikas Satversmes tiesas 2008. gada 17. janvāra spriedums lietā Nr. 2007-11-03, 12. punktu.

³⁶ Skat. Latvijas Republikas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2023.gada 22.februāra lēmums lietā Nr. SKA-453/2023 14.punktu

³⁷ Latvija Orhūsas Konvenciju ratificēja ar 2002. gada 18. aprīļa likumu "Par 1998. gada 25. jūnija Orhūsas konvenciju par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem".

³⁸ Latvijas Republikas Satversmes tiesas 2007. gada 8. februāra spriedums lietā Nr. 2006-09-03, 11. punkts.

³⁹ Sal. skat. Latvijas Republikas Satversmes tiesas 2009.gada 6.jūlija sprieduma lietā Nr. 2008-38-03 9.1.punkts.

Tādējādi, pamatojoties uz Informācijas atklātības likuma 10. panta trešajā daļā nostiprināto principu, vides informācija uzskatāma par vispārpieejamu informāciju, jo tās pieprasīšanai personai nav jānorāda informācijas pieprasīšanas pamatojums un izmantošanas mērķis.⁴⁰

Vides aizsardzības likuma 7.panta otrajā daļā ir nodibināts, ka sabiedrībai ir tiesības saņemt informāciju, ja tā ir pieejama, par mērījumu procedūrām, arī analīzes metodēm, paraugu ņemšanas un iepriekšējas apstrādes metodēm, vai par citu standartizēto procedūru, kas izmantota, apkopojot informāciju par vidi ietekmējošiem faktoriem.

Pienākums sniegt prasīto vides informāciju

Informācijas pieejamības kritēriji ir definēti Informācijas atklātības likumā. Informācijas atklātības likumā ir noteikta vienota kārtība, kādā privātpersonas, īstenojot savas Satversmes 100.pantā ietvertās tiesības, ir tiesīgas iegūt informāciju iestādē un to izmantot.

LVM, atsaucoties uz Senāta judikatūru, ir norādījusi, ka tā nebūdamā valsts pārvaldes iestāde vienlaikus nav Informācijas atklātības likuma subjekts.

Proti, Senāts ir norādījis, ka ar „iestādi” Informācijas atklātības likumā ir jāsaprot gan ikviena iestāde atbilstoši Valsts pārvaldes iekārtas likumam, gan arī ikviena persona, kas īsteno pārvaldes funkcijas un uzdevumus, ja šī persona informācijas aprītē ir saistīta ar attiecīgo funkciju un uzdevumu izpildi.⁴¹

Taču uz LVM nav attiecināms iestādes statuss Informācijas atklātības likuma izpratnē, jo tā neveic arī kādu tai deleģētu valsts pārvaldes uzdevumu publisko tiesību jomā, t.i., īsteno darbību, ko saskaņā ar normatīvo aktu var darīt tikai ar valsts varu apveltīts tiesību subjekts.⁴²

Tomēr, ņemot vērā, ka tiesības uz labvēlīgu vidi un tajā skaitā arī tiesības uz vides informāciju ietvertas atsevišķā Satversmes pantā, tām ir savs saturs, kas tās ļauj atšķirt no citām pamattiesībām un tās ir piemērojamas tieši un nepastarpināti.⁴³

Tādējādi Informācijas atklātības likums piemērojams, ciktāl tajā ietvertās normas nenonāk pretrunā ar speciālo regulējumu, kas ietverts Vides aizsardzības likumā un citos normatīvajos aktos.⁴⁴

“Nodrošinot sabiedrībai pieeju vides informācijai, tiek izpildīti būtiski priekšnosacījumi efektīvai vides aizsardzībai. Vides informācija sabiedrībai nodrošina:

- 1) iespēju rīkoties atbilstoši ekoloģiskajām prasībām;
- 2) līdz noteiktam līmenim kontrolēt vides aizsardzību valstī.”⁴⁵

Atbilstoši Vides aizsardzības likuma 7. panta pirmajā daļā ir noteiktajam sabiedrībai ir tiesības saņemt vides informāciju no šā likuma 10.pantā minētajām iestādēm.

⁴⁰ Latvijas Republikas Augstākās tiesas 2020. gada 2.decembra spriedums Nr. SKA-314/2020 lietā A420297917

⁴¹ Latvijas Republikas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2021.gada 18.februāra Lēmums lietā Nr.670019020; SKA-690/2021.

⁴² Sal. skat. Latvijas Republikas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2021.gada 18.februāra Lēmums lietā Nr.670019020; SKA-690/2021 8.punktu.

⁴³ Latvijas Republikas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2020.gada 2.decembra sprieduma SKA-314/2020 lietā Nr. A420297917 9.punkts, atsaucoties uz Čepāne I. 115.panta komentārs. Grām.: *Latvijas Republikas Satversmes komentāri. VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības*. Autoru kolektīvs prof. R. Baloža zinātniskā vadībā. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2011, 729. un 734.lpp.

⁴⁴ Latvijas Republikas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2020.gada 2.decembra sprieduma SKA-314/2020 lietā Nr. A420297917 9.punkts

⁴⁵ Mesršmits K., Meiere S., Ūsiņa E. Eiropas vides tiesības. Rīga: Eirofakultāte, 2003, 131.lpp.

Savukārt Vides aizsardzības likuma 10.panta pirmajā daļā definēts, ka valsts un pašvaldību iestāžu (turpmāk arī — iestādes) rīcībā esošās (to sagatavotās vai saņemtās) vides informācijas sniegšanu nodrošina:

- 1) jebkura valsts pārvaldes iestāde vai pašvaldība;
- 2) personas, kas veic valsts pārvaldes funkcijas, to skaitā pilda pienākumus, veic darbības vai sniedz pakalpojumus vides jomā;
- 3) personas, kurām deleģēti valsts uzdevumi vai publisko pakalpojumu sniegšana šīs daļas 1. vai 2.punktā minēto personu pārraudzībā.

Vides aizsardzības likuma 10.panta otrajā daļā noteikts, ka papildus šā panta pirmajā daļā minētajai informācijai iestāde nodrošina arī tādas vides informācijas pieejamību, kuru tās uzdevumā glabā privātpersona.

Nav šaubu, ka Valsts meža dienestam ir pienākums izsniegt informāciju par konkrētiem ciršanas apliecinājumiem.

Pamatojoties uz Vides aizsardzības likumā noteikto par sabiedrības tiesībām uz vides informāciju, iestāžu pienākumiem attiecībā uz vides informācijas sniegšanu, vides informācijas sniegšanas kārtību, Valsts meža dienests sniedz sabiedrībai, tai skaitā vides aizsardzības nevalstiskajām organizācijām, tā rīcībā esošo ar vides aizsardzību saistīto informāciju. Saskaņā ar Meža likuma 1.panta 28.punktu Valsts meža dienests uzturētajā Meža valsts reģistrā apkopo, glabā un aktualizē informāciju par mežu un tajā notikušo mežsaimniecisko darbību, tam piegulošiem purviem, meža infrastruktūras objektiem, mežā ietilpstošiem pārplūstošiem klajumiem, purviem un laucēm. Tādējādi Valsts meža dienests var sniegt informāciju par izsniegtajiem ciršanas apliecinājumiem⁴⁶ un notikušu mežsaimniecisko darbību, tajā skaitā īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, taču nevar sniegt informāciju par aizsargājamu sugu atradnēm un aizsargājamiem meža biotopiem.⁴⁷

Neviens normatīvais akts neparedz, ka jebkādai citai informācijai, izņemot Apliecinājuma koku ciršanai mežā adresāta personas datiem, būtu nosakāms ierobežotas pieejamības informācijas statuss.⁴⁸

Tiesībsarga ieskatā LVM ir atzīstama par Vides aizsardzības likuma 10.panta pirmās daļas 3.punktā minēto personu, kurai deleģēti valsts uzdevumi vai publisko pakalpojumu sniegšana šīs daļas 1. vai 2.punktā minēto personu pārraudzībā.

LVM izveidota saskaņā ar Ministru kabineta 1999.gada 24.septembra rīkojumu Nr. 453 “Par valsts akciju sabiedrības “Latvijas valsts meži” izveidošanu” valsts meža īpašuma pārvaldīšanai un apsaimniekošanai un 100% kapitāldaļu turētāja ir Zemkopības ministrija. Meža likuma 4.panta otrajā daļā ir nostiprināts, ka valstij piekritošās un valsts īpašumā esošās uz valsts vārda Zemkopības ministrijas personā zemesgrāmatā ierakstītās meža zemes apsaimniekošanu un aizsardzību veic LVM, kas nodibināta valsts meža īpašuma pārvaldīšanai un apsaimniekošanai.

⁴⁶ Valsts meža dienests 2023. gada 7. februāra vēstulē Nr. VMD1-13/191 tiesībsargam paskaidrojis, ka tas nepiemēro ierobežotas pieejamības informācijas statusu izsniegtajiem koku ciršanas apliecinājumiem. Ierobežotas pieejamības statuss nav noteikts arī kādai atsevišķai koku ciršanas apliecinājuma daļai. Tomēr, apliecinājumā tiek ietverti personas dati – īpašnieka, tiesiskā valdītāja vai pilnvarotās personas vārds, uzvārds, personas kods, deklarētā dzīvesvietas adrese. VMD šo datu apstrādē ievēro Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula), kas VMD uzliek par pienākumu apstrādāt datus tikai tam paredzētam mērķim, kā arī nenodot šos datus trešajām personām bez tiesiska pamata

⁴⁷ Valsts Meža dienesta 2022.gada 23.novembra atbilde Nr. VMD1-13/906 .

⁴⁸ Skat. Tiesībsarga atzinumu pārbaudes lietā Nr. 2023-03-22F//Pieejams: <https://www.tiesibsargs.lv/resource/atzinums-parbaudes-lieta-nr-2023-03-22f-par-labu-parvaldibu-ropazu-novada/>

Meža likuma 4.panta trešajā daļā definēts, ka LVM kapitāla daļu turētāji nosaka Meža politikā formulēto mērķu sasniegšanu raksturojošos rādītājus un uzrauga to sasniegšanu LVM darbībā.

Secināms, ka LVM, kas atzīta par tautsaimniecībā svarīgu objektu, kas nav privatizējams un atsavināms,⁴⁹ īsteno publisku uzdevumu kopējam labumam un tās kā tādas valsts kapitālsabiedrības, kas ir saistīta ar valsts stratēģisko aktīvu pārvaldīšanu, pārvaldības jautājumus īsteno Zemkopības ministrija.⁵⁰

LVM darbības mērķis ir īstenot valdījumā nodoto valsts stratēģisko aktīvu, tai skaitā valsts meža īpašuma, ilgtspējīgu (ekonomiski izdevīgu, videi draudzīgu, sociāli atbildīgu) apsaimniekošanu un tam nepieciešamās infrastruktūras, pakalpojumu un zināšanu attīstību.⁵¹

Tiesībsarga ieskatā konkrētajā tiesību normā definētais “valsts uzdevums” nav ekvivalents terminam “valsts pārvaldes uzdevums”.

Publiski uzdevumi ir tādi uzdevumi, kuru īstenošanas mērķis ir sabiedrības kopējā labuma un labklājības vairošana un kuri tādējādi tiek veikti visas sabiedrības interesēs. Publiskais ietver sevī to, kas ir vērsts uz vispārību, vispārības labumam nozīmīgs. Publisku uzdevumu mērķis ir konkrētajai sabiedrībai attiecīgajā laikposmā raksturīgu, kopēju interešu realizēšana.⁵²

LVM sniegto norādi, ka, pirmkārt, tā Iesniedzēja prasītajai informācijai ir noteikusi ierobežotas pieejamības informācijas statusu, tai skaitā, bet ne tikai datu ražošanas, plānošanas vadībai un izpildei, un, otrkārt, komercnoslēpuma statusu LVM noteikusi, ievērojot Komerclikuma un Komerccnoslēpuma aizsardzības likuma 2. panta normas, tiesībsargs nevar apbēst.

Norādāms, ka komercnoslēpuma statuss informācijai ir piešķirams, ja vienlīdz izpildās visi Komerccnoslēpuma aizsardzības likuma 2.panta pirmajā daļā⁵³ nosauktie kritēriji, tostarp informācijai jābūt slepenai, jo tā nav vispārzināma vai pieejama personām, kuras parasti izmanto šāda veida informāciju.

Atzīmējams iepriekš minētais, ka informāciju par apliecinājumiem koku ciršanai mežā kā vispārpieejamu informāciju izsniedz Valsts meža dienests, vienlaikus Valsts meža dienests ik gadu publiskos aktualizētos meža inventarizācijas datus atvērto datu portālā data.gov.lv esošajā Meža valsts reģistrā, un publicētie dati būs pieejami ikvienam.⁵⁴ LVM

⁴⁹ Valsts un pašvaldību īpašuma privatizācijas un privatizācijas sertifikātu izmantošanas pabeigšanas likuma 17.panta pirmā daļa

⁵⁰ Skat. arī Zemkopības ministrijas vēstule Nr. 8.7-3e/1010/2020 “Atzinums par konceptuālo ziņojumu "Par valsts n pašvaldību kapitālsabiedrību pārvaldības politiku, valsts kapitālsabiedrību iedalījumu un valsts kapitālsabiedrību pārvaldības funkciju pakāpenisku centralizāciju" (VSS-361)” //Pieejams: https://www.valstskapitals.gov.lv/images/userfiles/Zemkopibas_ministrija.pdf

⁵¹ Akciju sabiedrības „LATVIJAS VALSTS MEŽI” 2021. gada konsolidētais pārskats//https://www.zm.gov.lv/public/ck/files/ZM/kapitalsabiedribas/LVM_2021_konsolidetais.pdf.

⁵² Mg.iur. Krastiņa Lelde “Valsts uzdevumi un privātpersonu līdzdarbība to īstenošanā”//Pieejams: “Jurista vārds” 21. 01.2014 /NR.3 (805), <https://m.juristavards.lv/doc/263624-valsts-uzdevumi-un-privatpersonu-lidzdarbiba-to-istenosana/>

⁵³ Komerccnoslēpuma aizsardzības likuma 2.panta pirmā daļa: Komerccnoslēpums ir neizpaužama saimnieciska rakstura informācija, tehnoloģiskās zināšanas un zinātniska vai cita rakstura informācija, kas atbilst visām šādām pazīmēm:

- 1) tā ir slepena, jo nav vispārzināma vai pieejama personām, kuras parasti izmanto šāda veida informāciju;
- 2) tai ir faktiskā vai potenciālā komerciālā vērtība tādēļ, ka tā ir slepena;
- 3) komercnoslēpuma turētājs attiecībā uz to ir veicis konkrētajai situācijai atbilstošus un saprātīgus komercnoslēpuma slepenības saglabāšanas pasākumus.

⁵⁴ Ministru kabineta 2016. gada 21. jūnija noteikumi Nr. 384 “Meža inventarizācijas un Meža valsts reģistra informācijas aprites noteikumi”

meža apsaimniekošanas plānu interaktīvajā kartē⁵⁵ var redzēt informāciju par plānoto meža apsaimniekošanu, LVM GEO karšu pārskatā un dabas datu pārvaldības sistēmā “OZOLS”⁵⁶ var redzēt, kurā vietā kuros meža nogabalos izvietoti ES nozīmes īpaši aizsargājami biotopi un dzīvotnes.

Līdz ar to tiesībsarga ieskatā LVM atsauce uz ierobežotas pieejamības informācijas statusu, ciktāl tā neattiecas uz Sugu un biotopu aizsardzības likuma 8.panta piektajā daļā⁵⁷ noteikto, nav pamatota un LVM, nesniedzot vides informāciju, nav rīkojies atbilstoši labai pārvaldībai.

Par bioloģiskās daudzveidības mežos saglabāšanu

Tiesībsarga ieskatā vides tiesībās Satversmes 115.pantā lietotais termins „valsts” nav interpretējams šauri. Vides aizsardzības jomā tas ir attiecināms arī vienlīdz uz valsts kapitālsabiedrībām, kurām ir noteikti valsts uzdevumi vides aizsardzības jomā. Valstij ir pienākums rādīt absolūto priekšzīmi vides aizsardzībā.

Proti, “valsts mērķu īstenošana notiek ar attiecīgi izveidotu pārstāvniecību starpniecību.”⁵⁸

Meža likuma 4.panta pirmajā daļā noteikts LVM gādāt par meža apsaimniekošanu un aizsardzību.

Latvijas Meža politikā noteikts, ka “meži ir Latvijas nacionālā bagātība, kura saglabājama un vairojama, lai apmierinātu sabiedrības ekoloģiskās, ekonomiskās un sociālās vajadzības. Latvijas iedzīvotājus ar mežu vienmēr ir saistījušas saimnieciskas, kultūrvēsturiskas un emocionālas saites, kuras veidojušās gadsimtu laikā. Mežs nav mērāms tikai latos un kubikmetros, tas pilda neaizstājamās ekoloģiskās un sociālās funkcijas gan nacionālā, gan starptautiskā līmenī.”⁵⁹

Satversmes tiesa ir norādījusi, ka ilgtspējīga attīstība ir sabiedrības labklājības, vides un ekonomikas integrēta un līdzsvarota attīstība, kas apmierina iedzīvotāju pašreizējās sociālās un ekonomiskās vajadzības un nodrošina vides aizsardzības prasību ievērošanu, neapdraudot nākamo paaudžu vajadzību apmierināšanas iespējas, kā arī nodrošina bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu.⁶⁰

Senāts ir secinājis, ka, apzinoties bioloģiskās daudzveidības neatsveramo nozīmi planētas ilgtspējas nodrošināšanā, tās nepārtrauktais zudums rada aizvien lielākas bažas.

⁵⁵ <https://www.lvm.lv/sabiedribai/meza-apsaimniekosana/meza-apsaimniekosanas-plani/interaktiva-karte> .

⁵⁶ Saskaņā ar 02.06.2009. Ministru kabineta noteikumu Nr. 507 “Dabas aizsardzības pārvaldes nolikums” 3.17.1 apakšpunktu Dabas aizsardzības pārvalde sagatavo, uztur un sniedz ģeotelpisko informāciju par aizsargājamām teritorijām un mikroliegumiem, tai skaitā īpaši aizsargājamām sugām un īpaši aizsargājamiem biotopiem.

⁵⁷ Sugu un biotopu aizsardzības likuma 8.panta piektā daļa: Informācija par šā likuma 5.panta 16.punktā minētajā sarakstā iekļauto īpaši aizsargājamās dabas teritorijās esošo īpaši aizsargājamo sugu dzīvotnēm un īpaši aizsargājamo biotopu atrašanās vietām uzskatāma par ierobežotas pieejamības informāciju. Ierobežotas pieejamības informācijas statuss tiek noteikts uz laiku, kamēr īpaši aizsargājamā suga vai īpaši aizsargājamais biotops iekļauts minētajā sarakstā, un šī informācija ir pieejama saskaņā ar Informācijas atklātības likumu.

⁵⁸ Mengele-Stillere Līga, promocijas darbs “Pretrunas starp īpašuma tiesībām uz mežu un tiesībām dzīvot labvēlīgā vidē”, 2006.//Pieejams:

https://dspace.lu.lv/dspace/bitstream/handle/7/295/Mengele_Stillere_L_Pretrunas_starp_ipasuma_tiesibam_2006.pdf?sequence=1&isAllowed=y

⁵⁹ Latvijas Meža politika (mērķi un principi). Apstiprināta Latvijas Republikas Ministru kabinetā 1998. gada 28. aprīlī.//Pieejama: <https://www.zm.gov.lv/lv/latvijas-meza-politika>

⁶⁰ Skat. Latvijas Republikas Satversmes tiesas 2008. gada 17. janvāra sprieduma lietā Nr. 2007-11-03 15. punktu, kā arī Saeimas 2010. gada 10. jūnijā apstiprināto Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģiju līdz 2030. gadam (<http://www.latvija2030.lv>.)” (sk. Satversmes tiesas spriedumu Nr. 2010-48-03, secinājumu daļas 6.1.punktu).

Dabas vērtību saglabāšana un vairošana ir nepieciešams ieguldījums nākotnē gan dabas pasaulei, gan cilvēku dzīves kvalitātei un labklājībai.⁶¹

Latvijas Meža politikā likumdevējs ir noteicis, ka “meža politikas mērķis meža vides aizsardzības jomā ir bioloģiskās daudzveidības saglabāšana un uzturēšana pašreizējā līmenī”⁶², kā sasniegšanai ir pateikts, ka tiks “nodrošināta meža biotopu un tiem raksturīgo sugu daudzveidības saglabāšanu”⁶³.

Reflektējot uz Iesniedzējas pārmetumiem LVM bioloģiskās daudzveidības nesaglabāšanā, nav šaubu, ka, “vērtējot iespējamos 115. panta pārkāpumus, pēc iespējas jālīdzsvaro sabiedrības ieinteresētība dzīvot labvēlīgā vidē, no vienas puses, un saimnieciskās attīstības veicināšana, no otras puses.”⁶⁴

Taču, lai atsvērtu vides aizsardzības interesi, ekonomiskajām un sociālajām interesēm attiecībā uz konkrētas teritorijas izmantošanu ir jābūt nozīmīgām, šaubu gadījumā nosveroties par labu vides aizsardzībai (*in dubio pro natura*). Arī Eiropas Savienības Tiesa ir vairākkārt atzinusi, ka tiesības uz īpašumu nav absolūta prerogāta, to īstenošanai, ievērojot Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 52.panta 1.punktā paredzētos nosacījumus, var tikt noteikts ierobežojums, kas ir pamatots ar Savienības atzītu vispārējo interešu mērķi, piemēram, tādu, kurš izriet no valsts pasākuma, kas ir veikts, lai aizsargātu dabu un vidi saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/147/EK (2009. gada 30. novembris) par savvaļas putnu aizsardzību (turpmāk - Putnu direktīva).⁶⁵ Tātad ar vispārīgu atrunu, ka īpašnieks plāno meža zemi izmantot saimnieciskajā darbībā nav pietiekami, lai vides intereses aizsardzībai būtu pamats piekāpties ekonomiskajām interesēm.⁶⁶

Satversmes tiesa secinājusi, ka “Satversmes 115. pantā ietvertās tiesības uz labvēlīgu vidi nav absolūtas. Tiesības uz labvēlīgu vidi var ierobežot, tās samērojot ar tādām sabiedrības interesēm kā līdzsvarota saimnieciskā attīstība un ekonomiskā labklājība. Ekonomiskās intereses bieži vien prasa pārveidot vidi, tostarp kultūrvidi un dabu. Satversmes 115. pants *a priori* neparedz pastāvošās vides nemainīgumu un pats par sevi neliedz īstenot ekonomiskās vai sociālās intereses. Tomēr Satversmes 115. pants liedz šīs intereses īstenot tikmēr, kamēr nav rūpīgi izvērtēta to īstenošanas ietekme uz vidi un līdz ar to uz ikvienu sabiedrības locekli, kā arī tad, ja nepieciešamība pēc attiecīgā risinājuma nav sociāli pamatota.”⁶⁷ Un vienlaikus Satversmes tiesa ir secinājusi, ka nekustamā īpašuma lietošanas un saimnieciskās darbības ierobežojumi var tikt noteikti vides saglabāšanas un aizsardzības interesēs.⁶⁸

⁶¹ Latvijas Republikas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2022.gada 20.decembra sprieduma SKA-212/2022lietā Nr. A420220618 7.punkts

⁶² Latvijas Meža politika (mērķi un principi). Apstiprināta Latvijas Republikas Ministru kabinetā 1998. gada 28. aprīlī.//Pieejama: <https://www.zm.gov.lv/lv/latvijas-meza-politika>

⁶³ Latvijas Meža politika (mērķi un principi). Apstiprināta Latvijas Republikas Ministru kabinetā 1998. gada 28. aprīlī.//Pieejama: <https://www.zm.gov.lv/lv/latvijas-meza-politika>

⁶⁴ Latvijas Republikas Satversmes tiesas 2008. gada 17. janvāra spriedums lietā Nr. 2007-11-03, 13.2. punkts

⁶⁵ Latvijas Republikas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2022.gada 20.decembra sprieduma SKA-212/2022lietā Nr. A420220618 7.punkts ar atsauci uz Eiropas Savienības Tiesas 2022.gada 28.aprīļa sprieduma lietā Piltenes meži, C-251/21, ECLI:EU:C:2022:311, 92.punktu. Līdzīgi ir norādāms arī attiecībā uz Dzīvotņu direktīvu - Padomes Direktīva 92/43/EEK (1992. gada 21. maijs) par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību

⁶⁶ Latvijas Republikas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2022.gada 20.decembra sprieduma SKA-212/2022lietā Nr. A420220618 14.punkts

⁶⁷ Skat. Latvijas Republikas Satversmes tiesas 2008.gada 17.janvāra sprieduma lietā Nr. 2007-11-0313 13.2.punktu un 2009.gada 6.jūlija sprieduma lietā Nr.2009-38-03 9.2.punktu

⁶⁸ Skat. Latvijas Republikas Satversmes tiesas 2014.gada 19.marta sprieduma lietā Nr. 2013-13-01 12.punkts

Latvijas Meža politikā noteikta “valsts meža apsaimniekošana kā valsts privāto tiesību īstenošana, ciktāl to neierobežo valsts sabiedriskās funkcijas - vides aizsardzība un sociālā sfēra”.⁶⁹

Satversmes tiesas akcentējusi, ka “īpaši aizsargājamās sugas un biotopi atrodas īpašā valsts aizsardzībā”.⁷⁰

Tiesībsarga ieskatā, Satversmes 115.pants liedz īstenot ekonomiskās intereses tiktāl, ciktāl tās ierobežo Sugu un biotopu aizsardzības likuma 8.panta⁷¹ pirmajā daļā noteiktais, ka īpaši aizsargājamo sugu un biotopu veidu sarakstos iekļauj apdraudētas, izzūdošas vai retas sugas un biotopu veidus vai sugas, kas apdzīvo specifiskus biotopus. Īpaši aizsargājamās sugas un biotopi atrodas īpašā valsts aizsardzībā, un informācija par tiem tiek iekļauta šā likuma 4.panta 19.punktā minētajā reģistrā.

Tātad īpašā aizsardzībā ir īpaši aizsargājamās sugas un biotopi, kuru aizsardzības prasības Latvijā nosaka Sugu un biotopu aizsardzības likums. Atbilstoši šim likumam ir izveidoti īpaši aizsargājamo sugu un biotopu saraksti, kuros tiek iekļautas apdraudētas, izzūdošas vai retas sugas un biotopi vai sugas, kuras apdzīvo specifiskus biotopus. Šajos sarakstos ir iekļautas gan sugas, kas tradicionāli aizsargātas Latvijā, gan arī sugas, kuru aizsardzību paredz Eiropas Padomes 1992. gada 21. maija direktīva 92/43/EEK par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību (turpmāk – Biotopu direktīva).⁷²

Līdz ar to, lai arī ES nozīmes īpaši aizsargājam biotopam aizsardzības pazīmes attiecināmas vienīgu tad, ja tas atrodas teritorijā, kurai normatīvajos aktos noteiktā kārtībā noteikts aizsardzības statuss, tomēr LVM, pirmkārt, ir jāvērtē, vai attiecīgais ES nozīmes īpaši aizsargājamais biotops nav dzīvotne īpaši aizsargājam augam, sugai vai ķērpim, pret kuriem saskaņā ar Sugu un biotopu aizsardzības likuma 12.pantu⁷³ ir noteiktas aizliegtas darbības.

Proti, piemēram, ja sugas galvenie apdraudošie faktori ir saimnieciskā darbība, tostarp kailcirtes, kas, savukārt, var izraisīt hidroloģiskā režīma un bioloģiskās vides maiņu, tad būtiska ir saudzīga apsaimniekošanas režīma ievērošana.⁷⁴

Otrkārt, ievērojot Meža likuma 36.pantā noteikto, ka bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai mežos papildus īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, mikroliegumiem un aizsargjoslām ir nosakāmi un saglabājami bioloģiski nozīmīgi meža struktūras elementi, LVM “apzinoties, ka esošais Natura2000 sauszemes tīkls nav uzskatāms tādu, kas ļautu pilnībā sasniegt mērķus (par to liecina reālie ES nozīmes meža biotopu kartējuma dati), un lai ilgtermiņā saglabātu ES nozīmes meža biotopus ārpus Natura 2000 vietām, strādā pie risinājuma, kas nodrošinātu ekoloģisko savienojamību starp ES nozīmes meža biotopiem, piemērojot ainavekoloģisko pieeju. Ir sagatavots ainavu līmeņa ekoloģiskais tīklojums, identificējot dabas vērtību koncentrācijas teritorijas.

⁶⁹ Latvijas Meža politika (mērķi un principi). Apstiprināta Latvijas Republikas Ministru kabinetā 1998. gada 28. aprīlī. //Pieejama: <https://www.zm.gov.lv/lv/latvijas-meza-politika>

⁷⁰ Skat. Latvijas Republikas Satversmes tiesas 2014.gada 19.marta sprieduma lietā Nr. 2013-13-01 8.punkts

⁷¹ Sugu un biotopu aizsardzības likums, 8. pants. <https://likumi.lv/ta/id/3941#p8>

⁷² Skat. Rīgas pilsētas Pārdaugavas tiesas 2021. gada 5. novembra sprieduma lieta Nr. 30002000051121 Nr.1A/21/2077, motīvu daļa

⁷³ Sugu un biotopu aizsardzības likuma 12.pants:

Attiecībā uz īpaši aizsargājamo sugu augiem, sēnēm un ķērpjiem vai to daļām visās attīstības stadijās ir aizliegtas šādas darbības:

- 1) lasīšana, noplūkšana un izrakšana, kā arī dzīvotņu postīšana;
- 2) savvaļā ievāktu augu audzēšana, kolekcionēšana, transportēšana, dāvināšana, pārdošana vai mainīšana, kā arī piedāvāšana pārdošanai vai apmaiņai.

⁷⁴ Skat. Rīgas pilsētas Pārdaugavas tiesas 2021. gada 5. novembra sprieduma lieta Nr. 30002000051121 Nr.1A/21/2077, motīvu daļa

Lai pēc valstī spēkā esošās metodikas noteiktajiem, pārbaudītajiem un reģistrētajiem ES nozīmes meža biotopu veidiem tiktu nodrošināts labvēlīgs aizsardzības stāvoklis, ir izstrādāti un tiek ievēroti AS “Latvijas valsts meži” iekšējie normatīvi, kas nosaka:

- biežāk sastopamo meža biotopu veidu poligonus, kas atbilst labas un izcilas biotopu kvalitātes kritērijiem un tiek iekļauti AS „Latvijas valsts meži” noteiktās dabas aizsardzības platībās, un tos valstī reti sastopamos meža un purva biotopus neatkarīgi no kvalitātes visā AS „Latvijas valsts meži” teritorijā, kuri arī tiek iekļauti dabas aizsardzības platībās;
- dabas aizsardzības mērķi neatkarīgi no ES nozīmes meža biotopu kvalitātes un biotopa veida sastopamības arī attiecībā uz tiem ES nozīmes meža biotopiem, kas atrodas Natura2000 teritorijās, kuras saskaņā ar normatīvajiem aktiem, ir izveidotas, lai nodrošinātu biotopu labvēlīgu aizsardzības stāvokli, bet kurās LR spēkā esošie normatīvie akti nenosaka būtiskus mežsaimnieciskās darbības aprobežojumus;
- dabas aizsardzības mērķi saimnieciskajos mežos papildus uzņēmuma stratēģijā noteiktā dabas aizsardzības mērķapjomam nogabalos, kas pēc koku sugu sastāva un vecuma ir uzskatāmi par potenciāli bioloģiski vērtīgām mežaudzēm.”⁷⁵

LVM veic vides monitoringu un tā rezultātus katru gadu apkopo un publisko LVM Vides pārskatā,⁷⁶ kas ir Meža apsaimniekošanas plāna⁷⁷ publiskās daļas pielikums, ar ko var iepazīties LVM mājas lapā. Vides pārskata pamatā ir ietverta informācija par LVM pieredzi par nozīmīgo sugu dzīvotņu un ES nozīmes biotopu reģistrēšanu un apsaimniekošanu. Vides pārskatā norādīts, ka “kopš 2011. gada LVM pārvaldījumā esošās zemēs, galvenokārt ārpus ar spēkā esošajiem valsts līmeņa normatīviem noteiktajām īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, tika atsākta Latvijas un ES nozīmes biotopu kartēšana. Tas ticis veikts gan LVM noteiktajās dabas vērtību koncentrācijas teritorijās (plānveidīgi apsekojot teritoriju), gan pārējās LVM zemēs pirms saimnieciskās darbības plānošanas, veicot ietekmes uz vidi vērtējumu gan plānotajiem meža infrastruktūras būvniecības objektiem, gan izvērtējot potenciālo cirsmu platības. Dabā fiksētie dati tiek ievadīti LVM datu bāzē GEO un tos ikdienas darbā izmanto LVM darbinieki, kas plāno meža apsaimniekošanas darbības.”⁷⁸

Akcentējams, ka “sabiedrība un valsts ir ieinteresēta ne tikai valsts budžeta līdzekļu taupīšanā, bet arī vides saglabāšanā un aizsardzībā.”⁷⁹

“Kaut arī Meža likuma regulējums pieļauj mežu izmantošanu, kā arī koku izciršanu, ievērojot noteiktu kārtību, tomēr mežizstrāde un mežsaimnieciskās darbības nevar būt tādas, kas tiek veiktas atrauti no Sugu un biotopu aizsardzības likuma regulējuma, jo tā leģitīmais mērķis ir nodrošināt bioloģisko daudzveidību, saglabājot faunu, floru un biotopus, veicināt populāciju un biotopu saglabāšanu.

Minētajos normatīvajos aktos noteiktais regulējums ir savstarpēji saistīts, veidojot samērīgu līdzsvaru starp mežsaimniecisko darbību un sugu/biotopu aizsardzību, nosakot no vienas puses mežizstrādes darbu pieļaujamību, bet no otras puses, nosakot sugu/biotopu

⁷⁵ Ministru kabineta 2020.gada 13.augusta rīkojuma Nr.435 “Par koku ciršanas maksimāli pieļaujamo apjomu 2021.–2025. gadam” anotācija.

⁷⁶ <https://www.lvm.lv/sabiedribai/meza-apsaimniekosana/vides-parskats>

⁷⁷ <https://www.lvm.lv/sabiedribai/meza-apsaimniekosana/meza-apsaimniekosanas-plani>

⁷⁸ A/S “Latvijas valsts meži” Vides pārskats par 2022.gadu 3.1.nodaļa 51.lpp.//Pieejams: https://www.lvm.lv/images/lvm/sabiedribai/Vides_aizsardziba/vides_parskats_2022.pdf

⁷⁹ Skat. Latvijas Republikas Satversmes tiesas 2014.gada 19.marta sprieduma lietā Nr. 2013-13-01 16.3.punktu

bioloģisko saglabāšanu dabiskajā vidē, ievērojot Sugu un biotopu aizsardzības likumā noteiktos aizliegumus, tostarp dzīvotņu postīšanu.

Mežu pārvaldīšana un izmantošana jāveic tādā veidā un apmērā, lai tiktu saglabāta sugu/biotopu bioloģiskā daudzveidība, produktivitāte, reģenerācijas spēja, dzīvotspēja un to potenciāls tagad un arī nākotnē, nodrošinot dabiskās vides saglabāšanu.”⁸⁰

Tātad, ievērojot Meža likumā un Latvijas Meža politikā noteikto mērķi LVM īstenot meža aizsardzību, Rīkojuma Anotācijā norādītais, ka līdz Informatīvā ziņojuma izskatīšanai netiek paredzētas cirsmas platībās, kas atzītas par ES nozīmes aizsargājamiem biotopiem, ir atzīstams par attaisnojamu un piemērojamu.

Par datu apmaiņu par dabas vērtībām valsts mežos

„Tiesības dzīvot labvēlīgā vidē cita starpā ietver indivīda (personas) kā sabiedrības locekļa tiesības uz to, lai ikviena publiskā persona lēmumu, kas ir saistīts ar vides izmantošanu, pieņemtu un īstenotu efektīvas vides aizsardzības (pārvaldības) sistēmas ietvaros”.⁸¹

“Lai īstenotu tiesības uz labvēlīgu vidi, valsts pienākums ir nodrošināt preventīvu (proaktīvu) vides aizsardzību, tas ir, novērst vides degradāciju. Tas citstarp nozīmē, ka tiesības uz vidi persona varēs aizsargāt arī tad, kad reāls kaitējums videi nav nodarīts, taču vides stāvokļa pasliktināšanas dēļ pastāv šāda kaitējuma risks.”⁸²

Tas nozīmē, ka efektīva vides aizsardzība ir īstenojama, vairojot sabiedrības uzticēšanos godprātīgai mežu apsaimniekošanai, kas nodrošināms ievērojot datu par dabas vērtībām konkrētā teritorijā atvērtības un pieejamības principu.

Konstatējams, ka LVM lauka darbu rezultātā iegūst faktiskos datus par ES nozīmes aizsargājamiem biotopiem, kā arī īpaši aizsargājamām dabas vērtībām kopumā, kas tiek ietvertas LVM ikgadējos Vides pārskatos, ieviestas LVM GEO karšu pārlūka un LVM interaktīvo karšu attiecīgos slāņos un ņemtas vērā meža apsaimniekošanas plānu izstrādē⁸³, kur tiek iesaistīta arī sabiedrība.

Vienlaikus norādāms, ja sugu un biotopu aizsardzības jomas eksperts, kas pieaicināts veikt meža nogabala novērtējumu, konstatē tajā ES nozīmes īpaši aizsargājami biotopus⁸⁴, tad saskaņā ar Noteikumu par “OZOLS” uzturēšanu un datu aktualizāciju 5.punktā noteikto sugu un biotopu aizsardzības jomā sertificētiem ekspertiem papildus šo noteikumu 4. punktā minētajam ir tiesības iesniegt sistēmā datus par īpaši aizsargājamām sugām un biotopiem, pamatojoties uz attiecīgā eksperta atzinumu, kas sagatavots atbilstoši

⁸⁰ Skat. Rīgas pilsētas Pārdaugavas tiesas 2021. gada 5. novembra sprieduma lieta Nr. 30002000051121 Nr.1A/21/2077, motīvu daļa

⁸¹ Skat. Latvijas Republikas Satversmes tiesas 2009. gada 9. jūlija sprieduma lietā Nr. 2008-38-03 9.2. punktu

⁸² Dr.iur. Meiere Silvija promocijas darbs “Tiesības uz labvēlīgu vidi un to īstenošanas tiesiskās problēmas Latvijā”, 192.lpp

⁸³ Zemkopības ministrijas atbildē norādīts, ka atbilstoši Meža likuma 31.1 pantam valsts meža apsaimniekošana notiek saskaņā ar meža apsaimniekotāja izstrādātu un attiecīgās institūcijas vai apsaimniekotāja valdes apstiprinātu meža apsaimniekošanas plānu, nodrošinot koksnes resursu maksimāli vienmērīgu un ilgtspējīgu izmantošanu, radot labvēlīgu vidi ekonomikas attīstībai, saglabājot meža ekoloģisko vērtību un apmierinot sabiedrības sociālās vajadzības. Valsts meža apsaimniekošanas plānā paredz mežsaimniecisko darbu apjomu un izvietojumu teritorijā, ievērojot meža ilgtspējīgas apsaimniekošanas principus un nodrošinot sabiedrības līdzdalību. Meža apsaimniekošanas plāna saturu, derīguma termiņu, izstrādes un apstiprināšanas kārtību nosaka Ministru kabineta 2014. gada 4. februāra noteikumi Nr.67 “Noteikumi par meža apsaimniekošanas plānu”, t.sk., valsts meža apsaimniekotājs pirms plāna izstrādes nosaka sabiedrības līdzdalības pasākumus, kurus publisko savā tīmekļa vietnē, un plāna izstrādē nodrošina šo pasākumu izpildi.

⁸⁴ Termina lietojumu skatīt šī atzinuma 3.2.punktā

normatīvajiem aktiem par sugu un biotopu aizsardzības jomas ekspertu atzinuma sagatavošanu.

Kā norādīts iepriekš, Dabas aizsardzības pārvalde dabas datus par ES īpaši aizsargājamiem biotopiem saņem, veicot datu apmaiņu ar Valsts meža dienestu, un aktualizē nokartēto ES nozīmes biotopu slāni.

Pārbaudes lietas materiālos nav atrodami tieši pierādījumi, ka LVM nepubliskotu datus par saglabājamām un aizsargājamām dabas vērtībām, taču atsevišķas norādes par to saņemtas.

“Vides aizsardzībā dabas vides saglabāšana nav pašmērķis, vides pasākumi primāri tiek veikti sabiedrības interesēs (kopējam labumam)”.⁸⁵

Vienlaikus, atbilstoši VARAM norādītajam, konstatējams, ka LVM meža apsaimniekošanas plānu interaktīvajā kartē, kur var redzēt informāciju par plānoto meža apsaimniekošanu un kurā norādīts, kāds ir mežaudzes apsaimniekošanas mērķis un kad ir plānots mežaudzes nocirst (veikt atjaunošanas circes), nevar pārlicināties, vai un kur telpiski izvietoti biotopi – šāda informācija paralēli aplūkojama LVM pārlūkā <https://www.lvmgeo.lv/> vai dabas datu pārvaldības sistēmā “OZOLS”.

Šāda kārtība meža aizsardzības mērķu sasniegšanā nav uzskatāma par parocīgu un tādējādi efektīvu.

Efektivitātes princips prasa, lai cilvēka pamattiesības tiktu īstenotas labākajā kvalitātē.

Saskaņā ar Tiesībsarga likuma 25.panta pirmo, trešo un ceturto daļu, tiesībsargs rekomendē LVM uzlabot sabiedrībai vides informācijas par ES nozīmes īpaši aizsargājamām dabas vērtībām pieejamības kvalitāti.

Ar cieņu
tiesībsarga vietniece

Ineta Piļāne

---

⁸⁵ Čepāne I. 115.panta komentārs. Grām.: *Latvijas Republikas Satversmes komentāri. VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības*. Autoru kolektīvs prof. R. Baloža zinātniskā vadība, Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2011, 719.lpp.